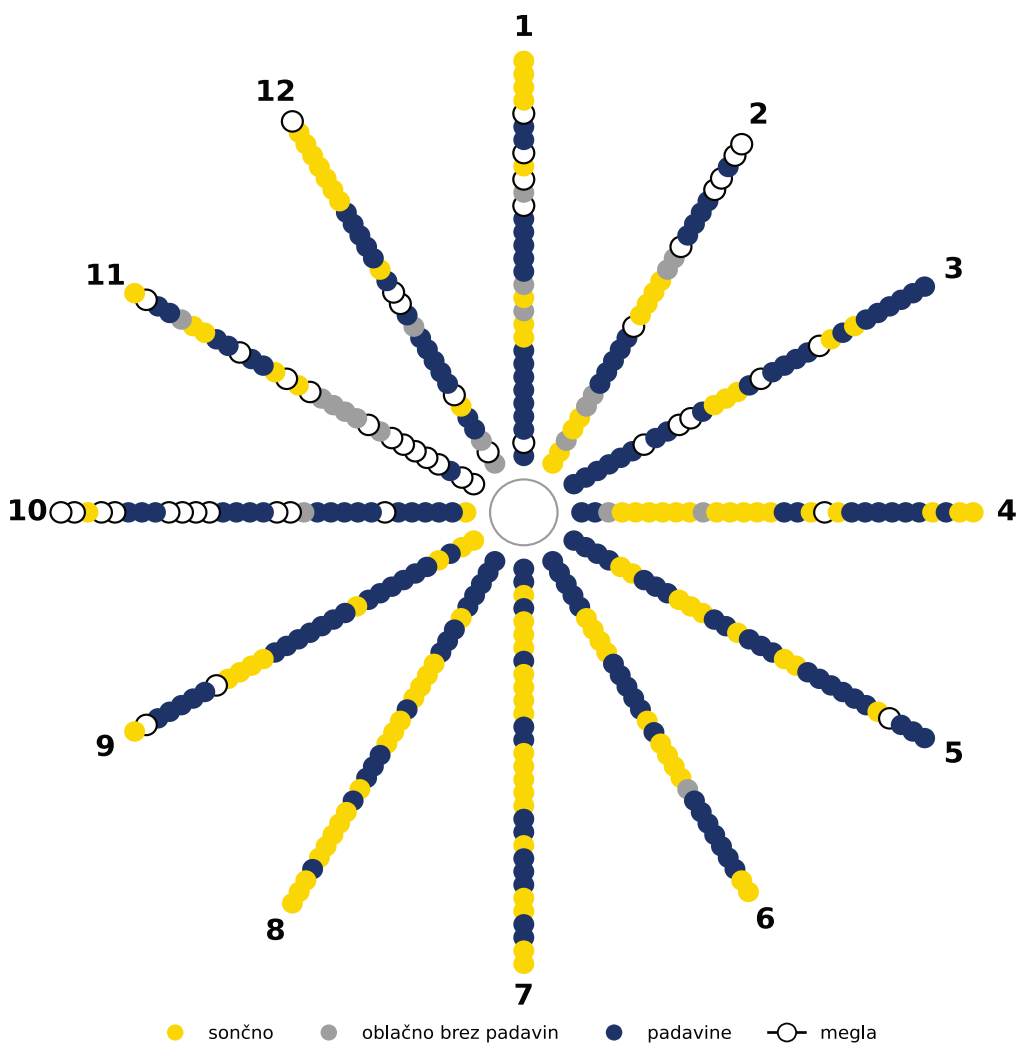

Ljubljana - vreme 2024

Ljubljana, marec 2026

O naslovnici

Infografika, ustvarjena s pomočjo orodja ChatGPT, prikazuje vremenske razmere v Ljubljani za vse dni leta 2024. Temelji na podatkih Agencije Republike Slovenije za okolje (ARSO) za meteorološko postajo Ljubljana Bežigrad. Posamezen sončni žarek predstavlja mesec v letu, posamezna kroglica pa dan v mesecu. Barva kroglice ponazarja poenostavljeno vremensko kategorijo za posamezen dan. Dnevi si sledijo iz notranjosti sonca navzven. Infografiko je ChatGPT pripravil na podlagi navodil, idejne zasnove in podatkov, ki jih je zagotovila predsednica društva Vanja Erčulj.

P. S. Pripravljena infografika je namig za letošnje spomladansko druženje članov društva.
Rezervirajte si petek, 8. 5. 2026, ob 14. uri.

KAZALO

Uvod.....	5
Priznanja Statističnega društva Slovenije 2025	6
Prejemnik Blejčevega priznanja za leto 2025: Andrej Flajs	6
Tea Šentjurs je letošnja prejemnica priznanja društva za odličnost poročanja v medijih - sledilnik	7
Priznanje Klemena Pavliča mlademu statistiku v letu 2025	9
Aktivnosti društva	13
Poročilo s konference Applied Statistics 2025	13
Prva izvedba nacionalnega tekmovanja za najboljši dijaški statistični poster	15
O Statističnem dnevu 2025	23
Diskusijsko srečanje Royal Statistical Society na konferenci v Edinburghu.....	24
O moji udeležbi in predstavitvi na 65. svetovnem kongresu ISI v Haagu.....	26
Deveta bienalna delavnica evropske statistike podjetji	27
Aktivnosti Mlade sekcije Statističnega društva v letu 2025	30
Aktivnosti Pobude Young Statisticians Europe v letu 2025	31
Evropske statistične igre	33
Pomen izboljšanja okoljske statistike: OZN	34
65. svetovni statistični kongres.....	36
Zanimivosti	37
Statistika 2030 – orodje za doseganje digitalnih veščin in ustvarjalnosti	37
Projekt podpora inštitucijam za dostop do zdravstvenih podatkov v Sloveniji.....	39
Uporaba Statistike v marketingu	42
Po poti burje – izlet Statističnega društva	44
Skupščina društva – Zapisnik.....	47
Zapisnik 34. redne skupščine Statističnega društva Slovenije	47

Urednica:	Jerneja Čuk
Odgovorni urednik:	dr. Vanja Erčulj, predsednica Statističnega društva Slovenije
Uredništvo:	člani Izvršnega odbora društva
Oblikovanje:	Marta Šeme
Oblikovanje naslovnice:	mag. Matjaž Erker
Letoriranje:	Ivanka Zobec
Slika na naslovnici:	dr. Vanja Erčulj

ISSN 2536-4146

Naslov društva: Statistično društvo Slovenije
Litostrojska cesta 54, 1000 Ljubljana

Spletna stran: <https://stat-d.si/>
Elektronski naslov: info.statd@guest.arnes.si

AVTORJEM PRISPEVKOV

Bilten izhaja enkrat letno, če je dovolj prispevkov. Zato vse prijazno vabimo, da strokovne in aktualne prispevke, zapise o udeležbah na različnih strokovnih dogodkih ali o drugih zanimivostih, ki se vam zdijo vredni, da jih objavimo in z njimi seznanimo statistično javnost, sproti pošiljate uredništvu. Le tako jih bomo ohranili v spominu in tudi tako pomagali izpolnjevati poslanstvo društva.

Prispevke pošiljajte urednici ali predsednici društva. Ne pozabite pošiljati sporočil tudi za našo spletno stran.

UVOD

Drage članice in člani, prijateljice in prijatelji Statističnega društva.

Za nami je še eno uspešno leto. Delo organizatorjev se je obrestovalo, saj smo leta 2025 ponovno izvedli nacionalno in vsebinsko bogato konferenco Applied Statistics, tudi tokrat v Kopru. Mednarodna udeležba je bila višja kot v preteklih letih, vzdušje pa je bilo ob živahnih razpravah in raznolikih prispevkih res odlično. K temu je verjetno prispevalo tudi še razmeroma toplo morje, v katerem so se udeleženci po celodnevem udejstvovanju na sekcijah lahko prijetno ohladili in sprostili. Imeli smo tudi čudovit družaben večer. Mreženje je bilo v polnem teku, kot se za tovrstne dogodke spodobi. Upajmo na nadaljnje uspešno delo in interes udeležencev. Zelo prav bi prišla tudi pomoč. Če bi kdo od članov želel pomagati na konferenci, naj nam, prosim, sporoči. V vsakem primeru pa iskreno vabljeni, da se nam pridružite tudi prihodnje leto.

Na konferenci je letos prvič potekala slavnostna podelitev nagrad dijakom za najboljši statistični poster. Nagrade je velikodušno prispevalo podjetje Petrol, nacionalni izbor pa je ob podpori društva in Statističnega urada RS organizirala prof. dr. Irena Ograjenšek. Zmagovalni ekipi obeh starostnih kategorij sta Slovenijo uspešno zastopali na mednarodnem tekmovanju ISLP.

V sodelovanju s Statističnim uradom RS smo tudi letos uspešno izpeljali 8. Evropske statistične igre ter odlično obiskali Statistični dan na Brdu, katerega osrednja tema je bila mednarodna trgovina z blagom. Dogodek se je tradicionalno zaključil s podelitvijo priznanj društva. Med letošnjimi prejemniki je bila tudi snovalka oddaje 24UR Fokus: Laž ali statistika?, posvečene pomenu statistične pismenosti. Šlo je za prvo tovrstno oddajo v slovenskem medijskem prostoru. V oddaji so sodelovali tudi naši člani.

Prvič doslej smo poskrbeli za organizirano druženje članov društva, ki nas je popeljalo po poteh burje v Trstu. Tudi letos načrtujemo druženje naših članov, zato si zanj že zdaj rezervirajte termin v koledarju: **8. 5. ob 14. uri**. Namig o letošnji lokaciji se tako kot lani skriva na naslovnici. Veselimo se srečanja v čim večjem številu. Uradno vabilo in zbiranje prijav bosta sledili predvidoma konec marca.

V letošnjem letu bo med 22. in 25. junijem v Rimu potekala prva konferenca FenStats, v organizacijskem odboru katere sodelujejo tudi naši člani. Za člane društva je predvidena nižja kotizacija, kar je dodatna spodbuda za obogatitev konference z našimi prispevki. Člani društva si obetamo nižje kotizacije na vseh konferencah pod okriljem članic FenStats (v pripravi).

Hvala vsem, ki podpirate naše prostovoljne aktivnosti.

Prisrčen pozdrav.

dr. Vanja Erčulj
predsednica društva

PRIZNANJA STATISTIČNEGA DRUŠTVA SLOVENIJE 2025

PREJEMNIK BLEJČEVEGA PRIZNANJA ZA LETO 2025: ANDREJ FLAJS

Statistični urad Republike Slovenije (SURS) v letu 2025 za Blejčevo priznanje predlagal gospoda Andreja Flajsja.

Andrej Flajs je delo na SURS pričel leta 1983. Kljub temu da je bila Slovenija še del skupne države, je pričel z razvojem nacionalnih računov Slovenije, v letu 1986 je tako objavil družbeno bogastvo, v letu 1989 pa družbene račune za Slovenijo.

Njegovo delo je bilo osnova, da je slovenska vlada na predlog Statističnega urada v letu 1989 uvedla računanje bruto domačega proizvoda po mednarodno primerljivi metodologiji nacionalnih računov. Andrej Flajs je opravil to pionirsko delo in kot kazalnik uspešnosti gospodarstva namesto bruto družbenega proizvoda uvedel bruto domači proizvod, ki je bil kazalnik v vseh državah članicah EU.

Po osamosvojitvi Slovenije je nadaljeval strokovno zahtevno razvojno delo tudi na drugih najpomembnejših kazalnikih uradne statistike, kot so bruto nacionalni dohodek ter primanjkljaj in dolg sektorja država. Zagotovitev teh podatkov v skladu s standardi EU je bila med nujnimi pogoji za pristop Slovenije k EU. Na področju nacionalnih računov je imel ključno vlogo tudi pri drugih pomembnih mejnikih v Sloveniji, kot sta bila uvedba evra in pristop k OECD.

Področja, s katerimi se je ukvarjal – večinoma je oral ledino – so bila številna in nikakor omejena na prej omenjene. V pogovorih z zunanjimi deležniki je vedno zagovarjal odločitve

Andrej Flajs, prejemnik Blejčevega priznanja za leto 2025.

po strokovnih merilih in s tem tlakoval pot delovanju v skladu s strokovno neodvisnostjo. Delo mu je predstavljalo velike izzive, zaradi katerih je bil marsikdaj pripravljen temu nameniti tudi prosti čas. V krogu strokovnjakov s področja nacionalnih računov Evropskega statističnega sistema, pa tudi med uporabniki podatkov nacionalnih računov v Sloveniji velja za izredno cenjenega strokovnjaka.

S svojim strokovnim znanjem je pomagal tudi kolegom statistikom v statističnih uradih držav, nastalih na ozemlju bivše skupne države, kjer ga še vedno cenijo kot izrednega strokovnjaka. Znanje je v strokovnih razpravah, člankih, intervjujih, predstavitev na statističnih dogodkih in z mentoriranjem delil, njegova strokovna zapuščina pa tako za vedno ostaja temelj slovenskih nacionalnih računov.

TEA ŠENTJURC JE LETOŠNJA PREJEMNICA PRIZNANJA SLEDILNIK – PRIZNANJA DRUŠTVA ZA ODLIČNOST POROČANJA V MEDIJAH

TV-prispevek Laž ali statistika – statistična pismenost

dr. Matevž Bren

Novinarka Tea Šentjurg je za oddajo 24UR Fokus na POP TV pripravila prispevek Laž ali statistika – statistična pismenost in v njem s skrbno izbranimi sogovorniki in kratkimi igranimi prizori izjemno nazorno predstavila nujnost statistične pismenosti za posameznika v današnji družbi.

Oddajo je začela s spodbudo, izzivom:

»Ali frizura vpliva na to, kolikšno napitnino bo dobila natakarica? Ali psi res živijo dlje, če spijo z nami v postelji? Zagotovo ste na družbenih omrežjih že naleteli na takšne ali podobne domnevne raziskave, ki ne zdržijo znanstvene presoje. Ali pa ste zaradi lastnega občutka podvomili v kakšne podatke, recimo da je inflacija manj kot tri odstotke ali povprečna plača več kot 2.500 evrov. Pa vendar ta podatka držita, ju je pa potrebno pravilno razumeti«.

Na prvi dve vprašanji nazorno odgovori izr. prof. dr. Vanja Erčulj, ki opozori na strokovno neustreznost in s tem pristranskost ad hoc raziskav, objavljenih na družbenih omrežjih, ter na dejstvo, da »Boš hitreje slišal podatek, ki ti je blizu, ker že tako razmišljaš.« Podatki so racionalni, ljudje pa delujemo s čustvi, nam pojasni tudi avtorica prispevka Tea Šentjurg.

Na drugi del izziva avtorica poišče odgovor na Statističnem uradu ter v pogovoru s statistikom in matematikom prof. dr. Andrejem Blejcem. »Na statističnem uradu že 81 let zbirajo raznorazne podatke. Predstavljamo si ga lahko kot tovarno, ki ustvarja javno dostopno bazo, kjer je zdaj že več kot milijarda podatkov. Samo lani so za to uporabili 200 različnih podatkovnih zbirk, ki jih upravlja 84 različnih institucij. To je seveda samo en del tega zbiranja, drug velik del zbiranja pa je še vedno anketiranje, ki pa ga izvajajo ali terensko ali prek spleta ali po telefonu,« pojasnjuje Martin Bajželj, vodja Sektorja za objavljane podatkov in komuniciranje na Statističnem uradu.

Kadar imamo drugačen občutek, podatki ne lažejo. »Tem podatkom moramo absolutno zaupati. Če prenehamo zaupati uradnim podatkom, potem ne vemo več, kje smo, potem ne vemo, kako bomo šli naprej,« pa poudarja prof. dr. Andrej Blejec. Govori se tudi o laži, veliki laži in statistiki, kar je posledica dejstva, da se statistika lahko zlorablja, toda to je »vprašanje etike ljudi in ne statistike«, pove avtorica prispevka, prof. dr. Andrej Blejec pa zaključi, da »lažete lahko samo tistim, ki nič ne vedo o stvari«. Tako so pravi odgovori na zavajanja in zlorabe le statistična pismenost, znanje in kritično mišljenje.

V prispevku svojo izjemno zgodbo predstavi tudi Nela Copot: leta 2023 sta s sošolcem Blažem Kolmanom, takrat dijaka četrtega letnika gimnazije Franca Miklošiča v Ljutomeru, zmagala na Evropskih statističnih igrah mladih. Nela tako opiše tekmovanje na šolski, državni in evropski ravni in svoje zmagovalne prispevke. Na šolski ravni sta med drugimi izbrskala podatek, koliko toaletnega papirja letno porabi prebivalec Slovenije, kar ji je bilo zabavno. Na državni ravni so bili okvir raziskovanja podatki SURS-a o izobraževanju in sta si logično, saj sta bila četrta letnika, zastavila raziskovalno vprašanje: Kam na faks?. Na evropski ravni pa sta se v zmagovalnem videu ukvarjala z vprašanjem, ali je bolje ostati v Sloveniji ali se odseliti v tujino.

Igrani prizor srečanja hčere in očeta na kavi je spretno razdeljen na štiri dele in ustrezno uvrščen v vsebine prispevka. In zaključek? Lepo nam gre, samo naj traja.

Celoten prispevek traja slabih 16 minut in si ga lahko ogledate na <https://www.24ur.com/novice/fokus/laz-ali-statistika.html>

Ljubljana, 24. 8. 2025, 14.00

Tea Šentjurska (desno) ob prevzemu priznanja sledilnik.

In še.

Statistično društvo in Statistični urad že od samega začetka, od leta 2018 sodelujeta pri izvedbi Evropskih statističnih iger mladih – mednarodnem ekipnem tekmovanju iz poznavanja statistike in statistične pismenosti za srednješolce. Število udeležencev, ekip, šol in mentorjev se iz leta v leto povečuje: leta 2018 je sodelovalo 394 dijakov, leta 2023 že 1247 dijakov, 490 ekip, 83 mentorjev. Tudi to tekmovanje veliko pripomore k spodbujanju in razvijanju statistične pismenosti.

Dobitnica Blejčevega priznanja društva v letu 2023 je prof. mat. Irena Rauter Repija, ki poučuje matematiko na gimnaziji Franca Miklošiča v Ljutomeru in ki sodeluje kot mentorica na Evropskih statističnih igrah že od samega začetka. Tako je v šolskem letu 2017/18 mentorirala 10 dijakov, na 6. igrah skoraj 80, v vseh letih skupaj pa kar 320.

Novinarka Tea Šentjunc je letošnja prejemnica priznanja sledilnik - priznanja društva za priznanja društva za odličnost poročanja v medijih. Statistično društvo ji je priznanje podelilo za pripravo prispevka Laž ali statistika? – 24UR Fokus o nujnosti statistične pismenosti v vsakdanjem življenju.

Martin Bajželj je prejemnik priznanja Statističnega društva za odličnost statističnega poročanja v medijih v letu 2019.

PRIZNANJE KLEMENA PAVLIČA MLADEMU STATISTIKU V LETU 2025 STA PREJELA BOR VRATANAR IN JANEZ BIJEC

UTEMELJITEV PREDLOGA: BOR VRATANAR

dr. Janez Stare

Če naj začnem svojo utemeljitev suhoparno, potem takole:

Bor je do sedaj objavil 7 člankov kategorije 1.01 (Izvirni znanstveni članek), vse v revijah s faktorjem vpliva, 2 strokovna članka, 18 povzetkov prispevkov z znanstvenih srečanj in seveda doktorsko disertacijo (leta 2023).

Članki z njegovim (so)avtorstvom imajo do sedaj 30 citatov, 25 čistih citatov in 5 čistih citatov na avtorja, njegov h-indeks je 4.

Pri člankih kategorije 1.01 je enkrat prvi in enkrat vodilni avtor, in ta članka sta glavni razlog za moj predlog za podelitev priznanja.

Na področju evalvacije presejalnih programov se že dolga leta uporabljajo preprosti kazalci, npr. število umrlih zaradi določenega raka. Razlog naj bi bil v tem, da metod analize preživetja, nekako naravnega orodja za tovrstna vprašanja, ne moremo uporabljati iz različnih vzrokov. Bor je s svojo mentorico razvil metodo, ki te ugovore zavrne in pokaže pridobitev presejalnih

programov s pridobljenimi leti. Pri tem je zelo pomembno, da metodologija upošteva vse morebitne pristranosti. Kolikor vem, je metoda vzbudila veliko zanimanje med evropskimi centri, ki izvajajo takšne programe. Pred kratkim je razvil tudi novo metodo za ocenjevanje prediagnosticiranosti v presejalnih programih za raka. Metodo je predstavil v okviru svojega strokovnega obiska na Švedskem; metodološki članek z opisom metode je trenutno v postopku recenzije.

Mislim, da originalnost in pomembnost teh člankov skupaj z njegovo preostalo bibliografijo ustrezno upravičujeta Borovo kandidaturo za prejem priznanja Klemena Pavliča.

Predsednica Statističnega društva Slovenije dr. Vanja Erčulj in prejemnik priznanja mlademu statistiku dr. Bor Vratanar.

UTEMELJITEV PREDLOGA: JANEZ BIJEC

prof. dr. Irena Ograjenšek

Aprila 2024 je v okviru interdisciplinarnega magistrskega študijskega programa Uporabna statistika svoje magistrsko delo z naslovom Statistični kazalniki kakovosti in učinkovitosti oskrbe pacientov s koronarno boleznijo z odliko zagovarjal študent modula Ekonomska in poslovna statistika, Janez Bijec. Magistrsko delo je pripravil pod mentorskim vodstvom prof. dr. Irene Ograjenšek ter s sodelovanjem somentorice prof. dr. Petre Došenović Bonča, predavateljic z Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani.

Kandidat je s pridom izkoristil dejstvo, da zdravstvenih podatkov prebivalstva in podatkov o delovanju zdravstvenih sistemov ne zbiramo zgolj s pomočjo zdravstvenih kartonov, v katerih se beležijo stiki med pacienti in zdravstvenimi izvajalci, ter z anketiranjem bodisi pacientov bodisi izvajalcev zdravstvenega varstva, pač pa tudi na podlagi podatkov o obračunanih zdravstvenih obravnavah.

Med prednosti uporabe teh t. i. administrativnih baz podatkov o obračunanih zdravstvenih obravnavah uvrščamo razpoložljivost podatkov za velike vzorce ali celo celotno prebivalstvo ter heterogenost, ki da raziskovalcem vpogled v dejanske prakse izvajanja zdravstvene oskrbe. Te so pogosto drugačne kot prakse v kontroliranih razmerah v času izvajanja kliničnih študij. Dodatno prednost predstavlja dejstvo, da so podatki v administrativnih bazah večinoma digitalizirani. Ostale prednosti vključujejo nižje stroške, saj gre za rutinsko zbrane podatke, dolgo obdobje opazovanja, kar omogoča preučevanje trendov, ter možnost povezovanja z drugimi viri podatkov o pacientih. Ker se v administrativnih bazah podatki zbirajo redno, so tudi ažurni. Med slabostmi tovrstnih administrativnih baz pa velja omeniti variabilnost v kakovosti zbranih podatkov ter nerazpoložljivost številnih relevantnih podatkov o pacientih, ki se pogosto beležijo samo v zdravstveni dokumentaciji. Poleg tega je potrebno upoštevati tudi pristranskost poročanja, saj se podatki o obračunanih zdravstvenih obravnavah zbirajo za namene plačevanja izvedenih storitev in porabljenih proizvodov (zdravil, medicinskih pripomočkov ipd.), ter razlike v praksah kodiranja podatkov med posameznimi izvajalci zdravstvenih storitev.

V Sloveniji zbira podatke o obračunanih zdravstvenih obravnavah in s tem obsežne podatke o stikih prebivalcev s slovenskim zdravstvenim sistemom Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS). Ti podatki omogočajo izračun zlasti procesnih kazalnikov kakovosti zdravstvene obravnave, pa tudi določene kazalnike izidov zdravljenja, kot so bolnišnična umrljivost ali umrljivost v tridesetih dneh po zaključku obravnave.

V okviru svojega magistrskega dela je Janez Bijec najprej preveril, kakšna je kakovost zbranih podatkov ZZZS, pri čemer se je oprl na dva načina ocenjevanja. Prvi temelji na modelu ocenjevanja treh temeljnih dimenzij kakovosti podatkov, in sicer skladnosti, celovitosti in prepričljivosti. Drugi je nadgradnja prvega in temelji na rabi ene od dveh razpoložljivih strategij oziroma metod za ocenjevanje treh temeljnih dimenzij kakovosti, t. i. verifikaciji. Na osnovi opravljenega ocenjevanja je kandidat ugotovil, da so administrativni podatki ZZZS z vidika dimenzij skladnost in celovitost izjemno kakovostni, saj je v procesih njihovega zbiranja ter skladiščenja uvedenih veliko logičnih in vsebinskih kontrol ter nastavitvev. Z vidika raziskovalne rabe teh podatkov v procesih spremljanja kakovosti podatkov in informacij za analize delovanja (javnih) zdravstvenih sistemov ter ponudnikov zdravstvenih storitev v njihovem okviru je to izjemno pozitivna novica, pri čemer ključen izziv za nadaljnje raziskovanje predstavlja razvoj sistematičnega, ciljno usmerjenega in celovitega rednega primerjalnega analitičnega procesa za vse relevantne skupine zdravstvenih storitev.

V nadaljevanju je kandidat s pomočjo panela strokovnjakov najprej identificiral 13 ključnih statističnih kazalnikov kakovosti in učinkovitosti oskrbe pacientov s koronarno boleznijo v Sloveniji, nato pa na osnovi tega nabora razvil prototip nadzorne plošče, na kateri so kazalniki prikazani na uporabniku prijazen, pregleden, razumljiv in interaktiven način, ki ga omogoča R-paket Shiny. Za modeliranje vseh 13 kazalnikov je uporabil pristop posplošenih linearnih mešanih modelov. Za kazalnike v obliki deleža oziroma binarnega izida (npr. bolnišnična umrljivost) je uporabil metodo večnivojske logistične regresije, za kazalnike numeričnega tipa (npr. celokupna ležalna doba v dneh) pa bodisi večnivojske negativne binomske bodisi večnivojske gama regresije.

Nadzorna plošča je strateškega tipa, saj uporabniku nudi splošen pregled kakovosti in učinkovitosti zdravstvene obravnave pacientov v štirinajstih slovenskih bolnišnicah v daljšem

obdobju, in sicer od 1. januarja 2015 do 30. junija 2021. Kandidat je uporabil moderne interaktivne grafične prikaze in intuitivni grafični vmesnik za njihovo dinamično prilagajanje. Nadzorna plošča ima tri strani. Na prvi, vstopni strani so z grafičnim elementom vrednostnih polj prikazani opazovani kazalniki na populacijski ravni. Prikaze na tej strani je mogoče dinamično modificirati glede na obdobje hospitalizacije, spol, starost in vrsto koronarne bolezni. Na drugi strani nadzorne plošče je omogočena primerjava kakovosti in učinkovitosti oskrbe pacientov s koronarno boleznijo med izvajalci. Na razsevnih diagramih so prikazane standardizirane vrednosti kazalnikov za posamičnega izvajalca, dodani pa so tudi linija središčnosti ter 95-odstotni intervali zaupanja, zgrajeni z uporabo metode zankanja. Prikazi so razdeljeni na podstrani glede na sklope zdravstvene oskrbe pacientov. Na tretji strani nadzorne plošče so na zemljevidu interaktivno prikazane opazovane in modelsko napovedane vrednosti kazalnikov po občinah prebivališča pacientov.

Celotno magistrsko delo je na voljo v Repozitoriju Univerze v Ljubljani na povezavi <https://repozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=182891&lang=slv>. Na njegovi osnovi pripravljen prispevek bo objavljen v znanstveni monografiji, ki bo v kratkem izšla v okviru Založništva Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Že v koledarskem letu 2023 je kandidat s soavtorji objavil znanstveni članek v reviji Open Heart (dostopen je na povezavi <https://repozitorij.unilj.si/Dokument.php?id=188021&lang=slv>).

Diseminacijo svojih raziskovalnih spoznanj kandidat nadaljuje tudi v koledarskem letu 2025. Septembra bo aktivno sodeloval tako na konferenci Applied Statistics 2025 kot tudi na tradicionalnem srečanju mladih statistikov, ki bo letos izvedeno v Bazovici. Hkrati pa pod okriljem ZZS potekajo aktivnosti za posodobitev in razširitev nabora izhodiščnih podatkov, nadgradnjo nadzorne plošče ter razvoj plačilnega modela za izvedene zdravstvene storitve. To je jasen znak, da je praktični potencial kandidatovega razvojnega prispevka prepoznala tudi zdravstvena stroka.

Prof. dr. Irena Ograjenšek je prevzela priznanje v imenu Janeza Bijca, prejemnika priznanja mlademu statistiku.

AKTIVNOSTI DRUŠTVA

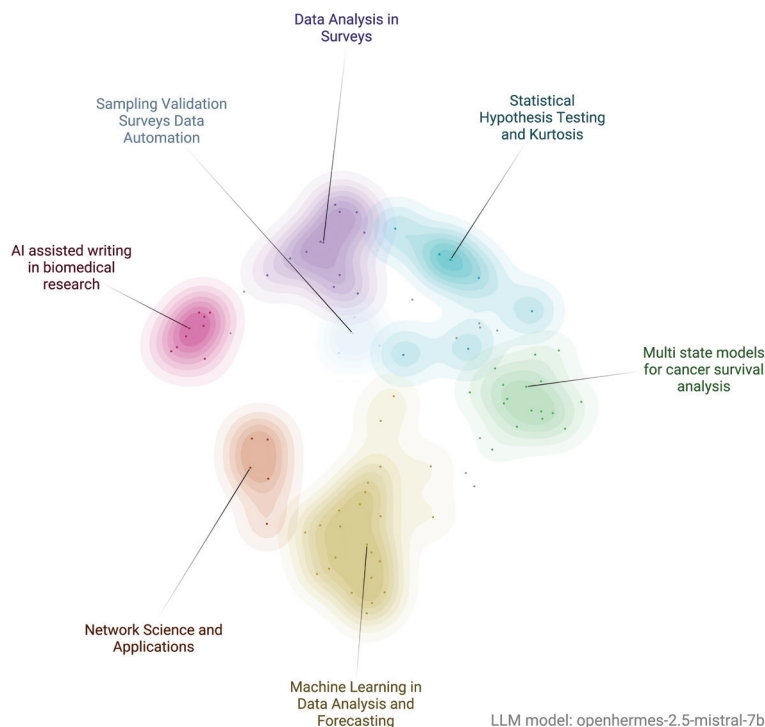
POROČILO S KONFERENCE APPLIED STATISTICS 2025

dr. Andrej Kastrin

Univerza v Ljubljani (v imenu organizacijskega odbora)

Statistično društvo Slovenije je letos uspešno organiziralo že enaindvajseto mednarodno znanstveno konferenco Applied Statistics 2025. Dogodek je potekal med 21. in 23. septembrom na Fakulteti za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije (FAMNIT) Univerze na Primorskem (UP). Pri organizaciji sta sodelovala FAMNIT in Inštitut za biostatistiko in medicinsko informatiko pri Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Na konferenci so sodelovali 104 udeleženci iz 19 držav. Poleg domačih in tujih raziskovalcev so bili navzoči tudi predstavniki vladnih institucij in študenti, ki so obravnavali aktualne vsebine s področja statistike in z njo povezanih področij.

Konferenčne tematike, izluščene iz povzetkov prispevkov na osnovi besednih vložitev. Oznaka posamezne tematike je pripravljena z velikim jezikovnim modelom OpenHermes 2.5 Mistral 7B.

Program konference je bil načrtovan vsebinsko široko, s pestro paletto vsebin s področja statistike in z njo povezanih področij. Preddogodek je potekal v nedeljo; delavnico s področja analize vzročnosti je vodila prof. dr. Els Goetghebeur z Univerze v Gentu (Belgija). Ponedeljek in torek smo začeli s plenarnim predavanjem ter nadaljevali z dopoldanskimi in popoldanskimi vzporednimi sekcijami, ki so udeležencem omogočale izbiro vsebin glede na njihove interese. Program konference je obsegal 14 tematskih sekcij, v okviru katerih je bilo predstavljenih 80 znanstvenih prispevkov. Povzetki prispevkov so na voljo v konferenčnem zborniku [1]. Na sliki 1 so prikazane glavne raziskovalne tematike, izluščene iz povzetkov prispevkov.

Ob otvoritvi so udeležence konference nagovorili rektorica UP prof. dr. Klavdija Kutnar, dekan FAMNIT prof. dr. Ademir Hujdurović, namestnica generalne direktorice Statističnega urada Republike Slovenije ga. Barbara Dremelj Ribič in predsednica Statističnega društva Slovenije izr. prof. dr. Vanja Erčulj.

Na konferenci smo gostili dva vabljenata predavatelja, prof. dr. Els Goetghebeur z Univerze v Gentu (Gent, Belgija) ter prof. dr. Tamása Rudasa, zaslužnega profesorja statistike z Univerze Loránd Eötvös (Budimpešta, Madžarska).

Povratne informacije udeležencev so bile pozitivne, pohvalili so pester izbor tematik in visoko raven konferenčnih prispevkov. V konstruktivnem okolju so bila izmenjana številna nova raziskovalna spoznanja, praktične izkušnje in ideje za nove znanstvene podvige.

Hvala udeležencem in podpornikom za prispevek k uspešni izvedbi konference.

Literatura

1. Kastrin, A. & Lusa, L. (ur.) (2025). Applied Statistics 2025: Program and abstracts. Statistično društvo Slovenije. <https://as.mf.uni-lj.si/uploads/pdf/book.pdf>

Pozdravni nagovor rektorice Univerze na Primorskem prof. dr. Klavdije Kutnar. (Foto: Vladimir Batagelj)

Udeleženci mednarodnega tekmovanja za najboljši dijaški statistični poster v okviru Mednarodnega projekta statističnega opismenjevanja (International Statistical Literacy Project). Razglasitev zmagovalcev je potekala v okviru konference Applied Statistics 2025. (Foto: Statistično društvo Slovenije)

PRVA IZVEDBA NACIONALNEGA TEKMOVANJA ZA NAJBOLJŠI DIJAŠKI STATISTIČNI POSTER

prof. dr. Irena Ograjenšek
Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani

V okviru Mednarodnega projekta statističnega opismenjevanja (International Statistical Literacy Project – ISLP) že skoraj dve desetletji bienalno poteka mednarodno tekmovanje za najboljši dijaški statistični poster. Na pobudo prof. dr. Irene Ograjenšek, namestnice direktorice ISLP ter nacionalne koordinatorke ISLP za Slovenijo, je bilo pod okriljem Statističnega društva Slovenije ob izjemni podpori Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) ter slovenske energetske družbe Petrol, d. d., tekmovanje letos prvič izvedeno tudi v naši državi. Prof. dr. Ograjenšek je predsedovala žiriji, v kateri so sodelovale članice prof. dr. Vanja Erčulj z Univerze v Ljubljani, Simona Klasinc Rozman s SURS ter prof. dr. Lara Lusa in doc. dr. Ana Slavec z Univerze na Primorskem. Svečana razglasitev zmagovalcev je bila umeščena v okvir mednarodne konference Applied Statistics 2025, ki je od 21. do 23. septembra 2025 potekala v Kopru.

Zmagovalci v kategoriji posterjev dijakov 1. in 2. letnikov so Zala Plohl, Ela Pestotnik ter Nal Dimic (Gimnazija in srednja šola Rudolfa Maistra Kamnik), ki so pripravili poster z naslovom FROM THE CRADLE TO THE GRAVE IN SLOVENIA: 2023.

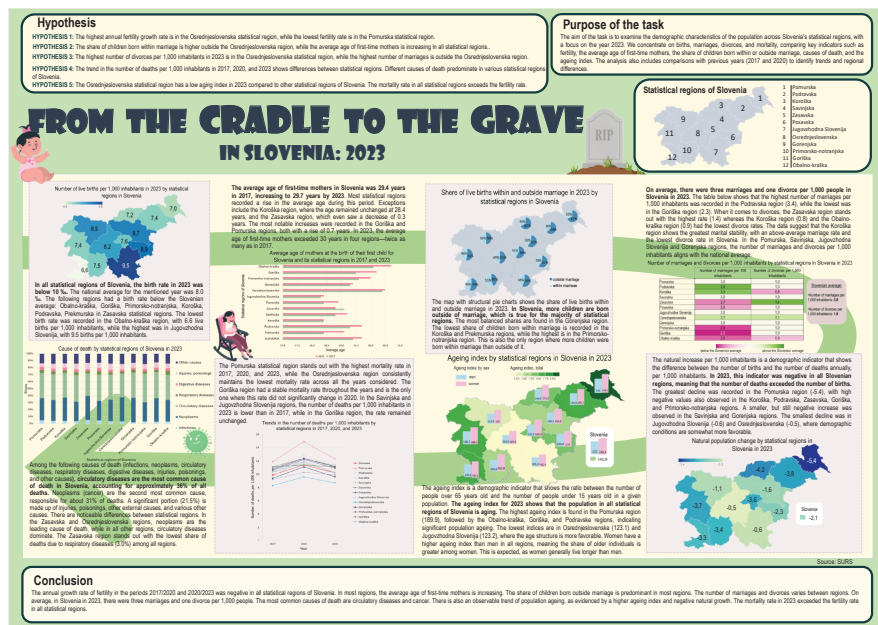
Lúcia Halász in David Svetec z Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer (avtorja posterja z naslovom **DEMOGRAPHIC PUZZLE: BUILD YOUR BUSINESS SUCCESS!**) sta zmagala v kategoriji posterjev dijakov 3. in 4. letnikov. Zmagovalci so Slovenijo zastopali na mednarodnem tekmovanju, katerega rezultati so bili svečano razglašeni oktobra 2025 v okviru 65. Svetovnega statističnega kongresa v organizaciji Mednarodnega statističnega inštituta (International Statistical Institute – ISI) na Nizozemskem.

V nadaljevanju si lahko ogledate posterje finalistov ter nekaj fotoutrinkov s svečane razglasitve zmagovalcev nacionalnega tekmovanja.

KATEGORIJA 1: DIJAKI 1. IN 2. LETNIKOV

1. mesto: MAJSTRI2

From the cradle to the grave in Slovenia: 2023

Avtorji Zala Plohl, Ela Pestotnik in Nal Dimic, mentorica Sonja Trškan, Gimnazija in srednja šola Rudolfa Maistra Kamnik.

2. mesto: VEIJNKESA

Does the proximity of the university affect the level of education?

DOES THE PROXIMITY OF THE UNIVERSITY AFFECT THE LEVEL OF EDUCATION?

GOALS:

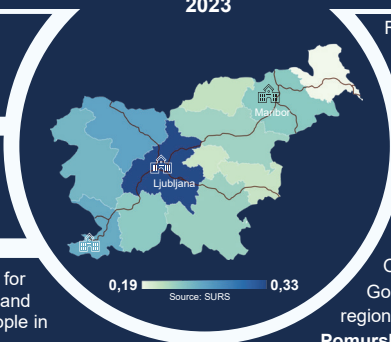
- Present data about tertiary education for each region and for chosen municipalities
- Compare different levels of education

Number of people with tertiary education per capita, Slovenian statistical regions, 2023

The red line across the map represents Slovenian **highway cross**.

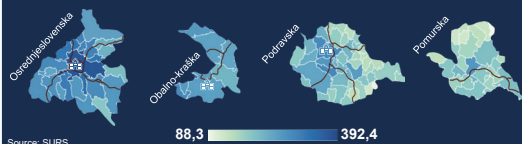
Buildings show locations of three **public universities** in Slovenia.

The graph contains data for people over **14 years** old and represents 26 % of all people in this age group.

Region with the largest number of people with tertiary education is **Osrednjeslovenska** region. The reasons for this may be the location of the **capital city Ljubljana**. Two regions that are above the national average (0,259) are Osrednjeslovenska and Gorenjska region. The region in the last place is **Pomurska** region.

Number of people with tertiary education per 1000 inhabitants, municipalities of selected Slovenian regions, 2023

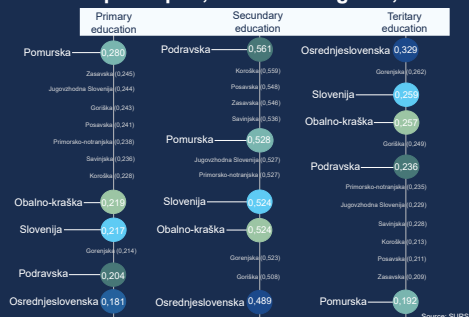
The municipality with the highest number of people with tertiary education is the municipality of **Trzin**, followed by the municipality of **Ljubljana**, in which the university is located. The lowest values are in the far north of the Pomurje region. Maps show that by increasing the distance from universities and highway cross number of people with tertiary education decreases.

The standard deviation for secondary and primary education is 0.02 and for tertiary education 0.04. **Reasons for that can be:** There are many more primary and secondary schools than colleges. They are located in almost every town and village. As a result, everyone has equal access to these. However, the faculties are located only in centralized centers, so their access is not as uniform to all residents.

CONCLUSIONS:

- The proximity of an university **affects** level of education. Regions with universities and good traffic connections are in the top half of most educated regions.
- Numbers of people with lower education are more similar, since those facilities are more accessible to all.

Number of people with educational attainment per capita, statistical regions, 2023

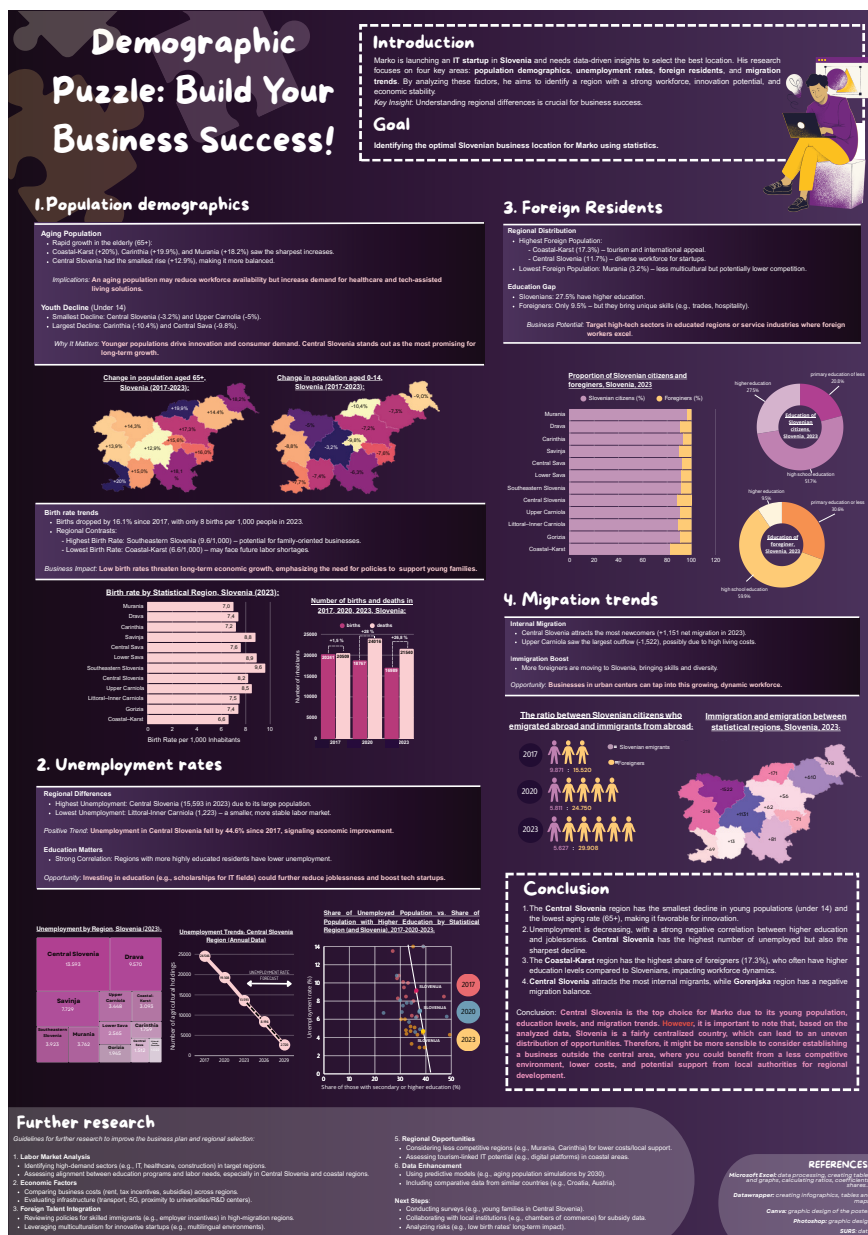

Avtorja Jon Milič in Ivana Karolina Budna, mentorica Irena Rauter Repija, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer.

KATEGORIJA 2: DIJAKI 3. IN 4. LETNIKOV

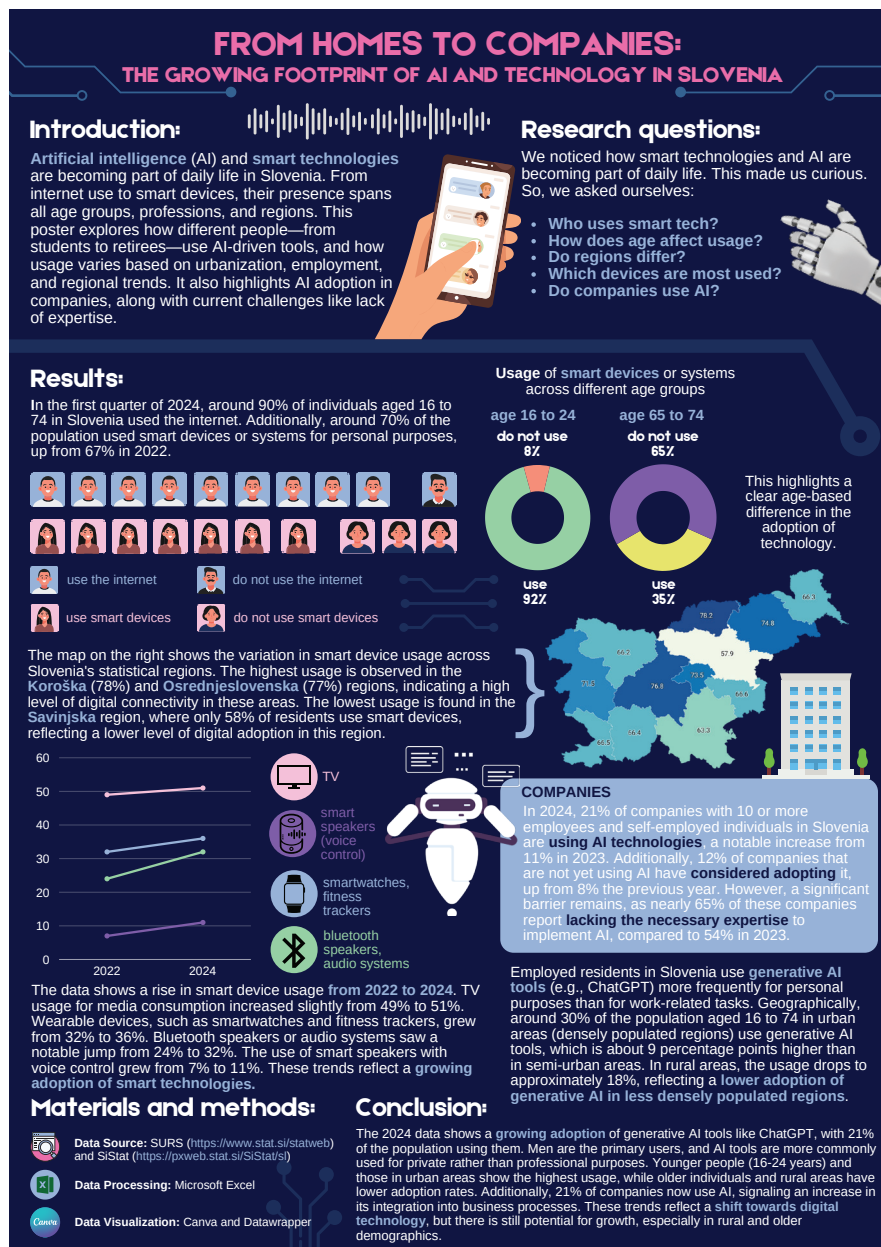
1. mesto: RALE4

Demographic puzzle: Build your business success!

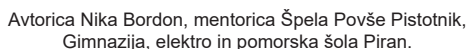
2. mesto: ŠKOF

From homes to companies

Avtorica Vita Škof, mentor Jure Ausec,
Gimnazija Vič Ljubljana.

If Slovenia could speak in numbers ...

4. mesto: SIGME

How has the Covid-19 epidemic effected the demography of Slovenia?

Avtorji Blaž Klinar, Tara Zabukovšek Lipovšek in Estera Kužnik, mentor Gregor Buser, Gimnazija Celje Center.

Svečana razglasitev zmagovalcev nacionalnega tekmovanja

O STATISTIČNEM DNEVU 2025

Zala Jakša

Statistični urad RS

Letošnjega Statističnega dneva, ki je potekal 15. oktobra v Kongresnem centru na Brdu pri Kranju pod naslovom Podatki brez meja! Mednarodna trgovina v času večjih sprememb, se je udeležilo približno 300 obiskovalcev iz Slovenije in tujine. Posvečen je bil najnovejšim trendom v blagovni menjavi s tujino ter razpravi o izzivih, ki jih prinašajo nihanja v svetovnem gospodarstvu, motnje v dobavnih verigah in naraščajoča geopolitična tveganja.

Dogodek, ki ga je povezoval Gregor Murn, so z nagovori odprle Tanja Fajon, podpredsednica vlade ter ministrica za zunanje in evropske zadeve, mag. Apolonija Oblak Flander, generalna direktorica Statističnega urada Republike Slovenije (SURS), in dr. Vanja Erčulj, predsednica Statističnega društva Slovenije. V uvodnih govorih so poudarile, kako pomembna je kakovost statističnih podatkov za razumevanje globalnih trendov in strateško odločanje v času hitrih sprememb.

V prvem sklopu predavanj sta Polona Rojšek in Snježana Lončarević Štuhec s SURS-a udeležence s podatki popeljali skozi dinamiko in strukturo mednarodne trgovine Slovenije. Sledilo je predavanje Janeza Klemenca z Banke Slovenije, ki je pojasnil razlike med zajemom podatkov v statistiki zunanje trgovine in plačilne bilance. Mag. Matevž Hribnik z Urada Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) je predstavil, kako zunanjetrgovinske podatke SURS-a uporabljajo pri makroekonomskih analizah in napovedih.

Prejemniki priznanj Statističnega društva Slovenije za leto 2025 s predsednico društva. Z leve proti desni: Bor Vratinar, Vanja Erčulj, Irena Ograjenšek, Tea Šentjurs in Andrej Flajs.

Na okrogli mizi z naslovom Izzivi in priložnosti mednarodne trgovine v času globalnih preobratov so sodelovali Boris Kastelic (Finančna uprava Republike Slovenije), Matevž Frangež (Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport), dr. Katja Zajc Kejžar (Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani) in Barbara Dremelj Ribič (SURS). Razpravljali so o vplivu sprememb v svetovnem gospodarstvu na trgovinske tokove ter o tem, kako lahko podatki pripomorejo k večji konkurenčnosti podjetij in učinkovitemu odzivanju na globalne izzive.

Dogodek se je sklenil s podelitvijo priznanj Statističnega društva Slovenije za leto 2025. Blejčevo priznanje za vrhunske dosežke pri razvoju statistike v Sloveniji je prejel Andrej Flajs, dobitnica Sledilnika – priznanja odličnosti statističnega poročanja v medijih je postala Tea Šentjunc, priznanje Klemena Pavliča za mlade statistike pa je bilo podeljeno Boru Vratanarju in Janezu Bijcu.

DISKUSIJSKO SREČANJE ROYAL STATISTICAL SOCIETY NA KONFERENCI V EDINBURGU

dr. Andrej Srakar

Sokoordinator Mlade sekcije Statističnega društva Slovenije in Meetings

Secretary sekcije Emerging Applications pri Royal Statistical Society

V prispevku pišem o letošnjem osrednjem diskusijskem srečanju združenja Royal Statistical Society, najstarejšega statističnega združenja na svetu, ki je potekalo v torek, 2. septembra med 16.50 in 18.20 po britanskem času v avditoriju Pentland v Edinburgh International Conference Centre (ICC) v škotskem Edinburgu. Na letošnjem osrednjem diskusijskem srečanju je predaval dr. David Bruns-Smith z univerze Stanford v ZDA, ki trenutno opravlja podoktorski študij pri prof. dr. Guidu W. Imbensu, Nobelovem nagrajencu za ekonomijo 2021. Bruns-Smith je predstavil prispevek *Augmented balancing weights as linear regression*, ki ga je napisal skupaj z Oliverjem Dukesom, Avijem Fellerjem in Elisabeth (Betsy) Ogburn, tremi mednarodno znanimi raziskovalci metod vzročnega sklepanja.

Sam sem v mesecu avgustu prejel povabiloraziskovalne sekcije pri RSS, ki je organizirala dogodek, da sem na dogodku vabljeni *Seconder*, ki izpove tradicionalno zahvalo (angl. *Vote of Thanks*) v imenu združenja RSS. Poleg mene je bil tokrat vabljeni diskutant prispevka, tako imenovani *Proposer*, prof. dr. Lin Liu s kitajske univerze Jiao Tong v Šanghaju, ki se dogodka ni udeležil v živo, pač pa je svojo vnaprej posneto diskusijo izvedel prek spleta.

Predstavljeni prispevek raziskuje metode nepristranskega (angl. *de-biased*) oziroma dvojno-robustnega strojnega učenja, konkretnije cenilke *AutoDML*. Tem metodam - rečemo jim tudi nadgrajene uravnotežene uteži (angl. *augmented balancing weights*) – kombinirajo običajno modeliranje izida (angl. *outcome modelling*) v vzročnem sklepanju z uravnoteženimi utežmi. Bruns-Smith in soavtorji so pokazali, da se v primeru, ko sta oba regresijska modela izida in

uteži linearna, nadgrajena cenilka zvede na linearni regresijski model, katerega koeficienti so kombinacije koeficientov izvirnega modela izida in regresije z metodo najmanjših kvadratov, narejene na istih podatkih. Avtorji so pokazali, da se tak model včasih zvede celo na osnovni OLS model ocenjevanja.

V svoji vabljeni diskusiji sem postavil nekaj splošnejših vprašanj in razmislekov. Avtorje sem opozoril, da je pristop uteževanja vzročnih cenilk zelo splošen, in vprašal, ali ga lahko uporabimo tudi pri mnogih drugih cenilkah, kot so tiste instrumentalnih spremenljivk, razlike-v-razlikah ali regresijske prekinitve. Prav tako sem odprl razpravo o možnih in potrebnih razširitvah z vidika asimptotske analize delovanja cenilke, ki v konkretnem primeru poteka na Hilbertovih prostorih s ponovljivimi jedri (RKHS), ki so priljubljeno asimptotsko orodje v strojnem učenju. Take prostore pa je mogoče nadgraditi v smeri funkcijskih prostorov realne in kompleksne analize ene ali več spremenljivk.

Po diskusijskem srečanju smo odšli v eno bližnjih restavracij na tradicionalno večerjo, ki jo pripravljamo organizatorji teh srečanj. Skupaj s predstaviteljem smo se dlje pogovarjali o predstavljenem na dogodku ter o prihodnjem razvoju matematičnih pristopov v vzročnem sklepanju, strojnem učenju in ekonometriji. Žal sem zato moral izpustiti večerni in nočni kviz, ki ga na konferencah RSS tradicionalno pripravlja mlada sekcija pri RSS.

Tokratna konferenca RSS v Edinburgu je bila izjemno dobro obiskana, mnogi so na dogodku in po njemu omenjali, da doslej še nikoli tako v celotni 200-letni zgodovini združenja. Na konferenci in tudi na diskusijskem srečanju sem večkrat opazil Rona Wassersteina iz ameriškega statističnega združenja, med zanimivejšimi predavanji in sekcijami pa omenjam posebno vabljeno sekcijo o Bayesovih neparametričnih metodah, kjer so predstavljali Marta Catalano, Julyan Arbel in Natalia Bochkina. Na tej sekciji in kasneje na konferenci sem srečeval tudi mednarodno dobro znanega britanskega statistika Davida Spiegelhalterja. Tudi sicer pa sem na konferenci srečal številne mlajše in starejše kolege s področij matematične statistike in verjetnosti, ki sem jih spoznal že v preteklih letih, in se pogovarjal z njimi. Posebne Coxove nagrade združenja, ki se podeljujejo v sodelovanju z združenjem Bernoulli, sta na konferenci prejela prof. dr. Richard Samworth in dr. Karthik Waghmare. Jaz sem svoj prispevek na temo cenilke instrumentalnih spremenljivk za kompozicijske podatke zaradi odpovedi v prvotni sekciji predstavil v vabljeni sekciji vzročnega sklepanja v medicini, ki jo je organizirala prof. dr. Liangyuan Hu z univerze Rutgers v ZDA.

Konferenca RSS bo prihodnje leto potekala v letoviškem mestu Bournemouth na jugu Anglije. Vključevala bo veččlansko diskusijsko srečanje o inovativnih uporabah naravnih eksperimentov v vzročnem sklepanju v statistiki in podatkovni znanosti. Ker so metode vzročnega sklepanja trenutno v precejšnjem razmahu, smo tudi na ta poziv, ki je potekal v letošnjem letu, prejeli zelo veliko prijav prispevkov in med izbranimi je mnogo prispevkov mednarodno vodilnih raziskovalcev. Izbrani se bodo predstavili v septembru 2026 v Bournemouthu.

O MOJI UDELEŽBI IN PREDSTAVITVI NA 65. SVETOVNEM KONGRESU ISI V HAAGU

dr. Andrej Srakar

Sokoordinator Mlade sekcije Statističnega društva Slovenije

V prispevku pišem o svoji udeležbi in predstavitvi prispevka s področja matematične verjetnosti na letošnjem 65. svetovnem kongresu statistike združenja International Statistical Institute (ISI) v nizozemskem Haagu. Letošnji svetovni kongres ISI je bil prvi, ki sem se ga udeležil v živo. V letu 2021, ko je kongres v celoti potekal prek spleta, sem sicer že predstavljal prispevek o kompozicijski regresiji na simplicialnih kompleksih v sekcijah združenja Bernoulli Society.

Splošni občutek s kongresa, ki je bil sicer po mojem mnenju odlično organiziran, je bil o trenutnem nelagodju glede razvoja pristopov umetne inteligence. Na enem od plenarnih predavanj drugega dne kongresa je tako v diapozitivih pisal nasvet in toplo priporočilo, da si statistiki poiščejo dobrega prijatelja računalniškega programerja. Na vabljeni sekciji, ki sem ji prisluhnil o ISI in umetni inteligenci, je bila kopica vprašanj iz publike; udeleženci so precej prestrašeni spraševali, kako naj uporabljajo LLM-e in sorodne modele. S kolegi mlajšimi statistiki smo govorili o tem, da je tudi strojno učenje v svoji osnovi »samo statistika«, s čimer se nisem povsem strinjal, ampak razprave nismo nadaljevali.

Kljub temu da seveda za vzdušje kongresa nisem vedel vnaprej, sem na njem predstavil svoj prispevek, kjer dokazujem centralni limitni izrek za posebno obliko velikega jezikovnega modela, ki vključuje dodatni modul za podaljšani spomin. Centralni limitni izrek je temeljno orodje vsakega statistika in probablista in ena osnov našega področja. Vendar je bilo doslej izjemno malo prispevkov in ugotovitev o centralnih limitnih izrekih nasploh za nevronska omrežja. V letošnjem letu je izšel zanimiv prispevek o tej temi v reviji Probability Theory and Related Fields avtorjev Stefana Favara, Borisa Hanina, Domenica Marinuccija, Ivana Nourdina in Giovannija Peccatija, zlasti zadnji trije so zelo znani avtorji s področja verjetnosti in raziskovanj centralnih limitnih izrekov. Poleg nekaterih njihovih prispevkov pa najdemo le še okrog 10 prispevkov s to temo, ki so bili objavljeni doslej. V svojem prispevku sem izhajal iz matematične osnove Transformerjev, ki so jo v svojih prispevkih iz zadnjih dveh letih predlagali Geshkovski, Rigollet, Polyanskiy in Letrouit. Ta matematična osnova temelji na osnovnem modelu interakcijskih sistemov naključnih delcev, ki potekajo na matematičnih sferah. Sam zato centralni limitni izrek za veliki jezikovni model izpeljujem z uporabo Gaussovih sferičnih naključnih polj. Prispevek je naletel na nekaj zanimivih odzivov poslušalcev, ki so bili kritični do nedavnega prispevka s sorodno temo Mainija in Nourdina.

Na kongresu sem sam srečal veliko raziskovalcev, ki so aktivni v združenju Bernoulli (koordinator programskega odbora kongresa je bil prof. dr. Adrian Röllin, na kongresu pa je bila tudi trenutna predsednica združenja Bernoulli prof. dr. Nancy Reid), ter več slovenskih statistikov. Prisluhnil sem predvsem številnim sekcijam, ki jih je organiziralo združenje Bernoulli Society, zapomnil pa sem si tudi sekcijo o simbolni analizi podatkov, ki jo je pripravila Rosanna Verde, in o vzročnem sklepanju, ki jo je pripravil Oliver Dukes.

Na kongresu sem na letni skupščini združenja FENStatS predstavil tudi trenutno stanje pobude Young Statisticians Europe. Skupščina je bila dobro obiskana, predvsem prek spleta. V živo nas je bilo navzočih okrog deset, sam sem poleg vodstva združenja opazil predsednika združenja RSS Johna Astona in direktorico RSS Sarah Cumbers, ter belgijsko-luksemburškega matematičnega statistika Christophea Leyja. Posebej sem si zapomnil tudi večer, ki so ga organizirali mladi statistiki pri ISI. Z njimi smo že več let v stikih prek pobude Young Statisticians Europe in projekta YoungStatS. Večer je bil izjemno dobro obiskan, na njem je bilo več predavanj in poseben kviz, temu je kasneje sledilo druženje. Na večeru so bili navzoči tudi vsi člani upravnega odbora združenja ISI, denimo Xuming He, Kerrie Mengersen, Pablo Canas Rodrigues, Rosanna Verde in Fabrizio Ruggeri.

Opazil sem, da so manjkali številni predavatelji, ki so bili predvideni za predavanja v paralelnih sekcijah. Tako se je ena od sekcij združenja Bernoulli Society, ki jo je moderirala kolegica prof. dr. Bojana Milošević, zaključila takoj po prvem prispevku, ker da drugih žal ni v Haagu. Večkrat sem slišal o denarnih težavah raziskovalcev na področju, posebej mlajših. Tudi sam se zaključne večerje nisem udeležil zaradi stroškov moje udeležbe na kongresu.

Naslednji svetovni kongres ISI bo čez dve leti v korejskem Busanu, sledil pa bo kongres v Lusaki v Zambiji. Stanje na področju statistike, ki sem ga na kongresu opazil sam, vzbuja občutke nelagodja, predvsem v razmerju do razmaha umetne inteligence in povezanih področij računalništva in podatkovne znanosti. Mene je presenetilo to, da sem si lahko potrdil nekatera svoja opažanja glede tega, ki jih v Sloveniji sicer težje opazim. Mislim, da je vprašanje razmerja med statistiko in podatkovno znanostjo trenutno celo osrednje vprašanje same znanosti in družbe nasploh, vsekakor pa osrednje za področje statistike. Zanimivo bo videti prihodnje odgovore glede tega in razvoj na obeh področjih. Nameravam se udeležiti tudi kongresa čez dve leti v Busanu.

DEVETA BIENALNA DELAVNICA EVROPSKE STATISTIKE PODJETIJ

Inovacije v statistiki podjetij s posebnim poudarkom na zbiranju podatkov

Laura Šuštar Kožuh
Statistični urad RS

Italijanski statistični urad, je v novembra 2025 v Rimu gostil delavnico, ki jo vsaki dve leti organizira Evropska mreža za boljšo statistiko podjetij (v nadaljevanju ENBES). Tokratna delavnica je obravnavala teme, povezane z inovacijami v statistiki podjetij s posebnim poudarkom na zbiranju podatkov. Dogodek je nadaljeval tradicijo delavnic, ki so postale osrednja evropska platforma za srečanje metodologov uradnih statistikov, akademikov in strokovnjakov iz zasebnega sektorja. Namen delavnice je bila izmenjava izkušenj, predstavitev novih metod in spoznanj, medsebojno učenje ter spodbujanje tesnejšega strokovnega sodelovanja na področju zbiranja in analiziranja podatkov o podjetjih.

Udeleženci so razpravljali o tem, kako tehnološki napredek vpliva na delo statističnih uradov, predvsem v fazi primarnega zbiranja podatkov. Opozorili so na naraščajoče zahteve po pravočasnih in kakovostnih podatkih, na kadrovske in finančne omejitve statističnih uradov, na učinke poenostavitve poročanja na obremenitve uradov, na vlogo umetne inteligence pri pripravi, posredovanju in preverjanju podatkov, na neodgovor enot in težave pri sodelovanju dajalcev podatkov ter na možnosti uporabe administrativnih virov in kombiniranja različnih podatkovnih virov.

Predstavitve različnih mednarodnih strokovnjakov so pokazale, da digitalizacija ne zmanjšuje nujno obremenitev – pogosto jih le preoblikuje. V ospredju razprav so bile potrebe po modernizaciji procesov in iskanju ravnotežja med zmanjševanjem bremen za dajalce podatkov ter obvladovanjem notranjih operativnih, procesnih in organizacijskih obremenitev statističnih uradov.

Statistični urad Republike Slovenije je v okviru poster sekcije predstavil analizo obremenitev urada v fazi zbiranja podatkov, pri čemer je bil poudarek na operativnih učinkih vzorčenja. Predstavitve je vzbudila veliko zanimanja, saj obremenitev na strani institucij na tak način evropskim kolegom doslej še ni bila predstavljena.

Posebej dobro je bil sprejet prikaz, da se obremenitve urada ne zmanjšujejo nujno z metodološkimi poenostavitvami, temveč so pogosto povezane z naravo vzorca, stabilnostjo opazovanih enot ter načinom poročanja.

V prispevku z naslovom Vpliv (koordiniranega) vzorčenja na procese zbiranja podatkov: analitična ocena na podlagi petletnega opazovanja so bili predstavljeni rezultati analize podatkov za obdobje petih let za dve letni statistični raziskovanji, ki se razlikujeta v načinu vzorčenja, izbora enot.

Analiza temelji na petletnem naboru podatkov o vseh evidentiranih kontaktih – vhodnih (vprašanja poročevalcev) in izhodnih (opomini, preverjanje kakovosti) – ter odzivnosti enot. Primerjani so bili podatki o zabeleženih kontaktih za dve statistični raziskovanji.

Značilnosti raziskovanj:

raziskovanje A – vzorčenje s pragom, stabilen nabor enot, zgodnejša uvedba e-poročanja, raziskovanje B – koordinirano vzorčenje z letno zamenjavo več kot 70 % enot, poznejša uvedba e-poročanja (2023).

Cilj je bil preveriti, ali koordinirano vzorčenje res prispeva k zmanjševanju obremenitev na pri dajalcih podatkov, kot se pogosto predpostavlja.

Ključne ugotovitve analize so pokazale, da ima sprememba načina poročanja, prehod s tiskanih vprašalnikov na elektronski vprašalnik, velik vpliv na obremenitve na strani urada. V raziskovanju B je uvedba e-poročanja leta 2023 povzročila kar 171,45-odstotno povečanje vhodnih kontaktov, zlasti tehničnih vprašanj, katerih število se je povečalo skoraj 40-krat. V raziskovanju A je bila struktura kontaktov v opazovanem obdobju stabilna, z večinskim deležem vsebinskih vprašanj. Analiza izhodnih kontaktov, ki zajemajo opominjanje za manjkajoče podatke ter preverjanje pravilnosti podatkov, je tudi pokazala določen vpliv načina vzorčenja na obremenitve. Raziskovanje A izkazuje v vseh letih kljub stabilnemu vzorcu več

izhodnih kontaktov. V raziskovanju B se od leta 2021 naprej krepi število izhodnih kontaktov, med katerimi prevladujejo kontakti zaradi opominjanja za posredovanje manjkajočih podatkov.

Če pogledamo odzivnost enot, stopnjo odgovora pri opazovanih raziskovanjih, je zaznati razliko. Kljub več opominom v raziskovanju B odzivnost oziroma stopnja odgovora upada. V raziskovanju A ostaja, stopnja odgovora v opazovanem obdobju stabilnejša, kar je lahko posledica večje kontinuitete enot v vzorcu. Na podlagi zaznanega, lahko zaključimo, da v določeni meri tudi stabilnost vzorca vpliva na stopnjo odgovora.

Primerjava vhodnih in izhodnih kontaktov je pokazala, da se je v obeh raziskovanjih število vsebinskih vprašanj povečalo. Vendar to ni pripeljalo do manjšega števila naknadnih preverjanj, kar kaže na večplastnost izzivov pri zagotavljanju kakovosti podatkov.

Na podlagi opravljene analize ne moremo potrditi, da koordinirano vzorčenje zmanjšuje obremenitve poročevalskih enot ali statističnega urada. Nasprotno – rotacija vzorca in posledični vstop velikega števila novih poročevalcev povečujeta število vsebinskih in tehničnih vprašanj, potrebo po opominjanju, obremenitve, povezane z urejanjem pravic za oddajo podatkov in tehnično podporo, ter tveganje za nižjo odzivnost oziroma stopnjo odgovora.

Za celovitejše razumevanje bi bile potrebne dodatne analize, zlasti na ravni posameznih enot ter v daljšem obdobju po uvedbi e-poročanja.

Delavnica ENBES oziroma prispevki ter razprave, so še potrdili, da so statistični uradi v obdobju intenzivnih sprememb, in da tehnološki razvoj odpira nove možnosti, hkrati pa prinaša nova vprašanja. Tako razprave na konferenci kot analiza SURS-a opozarjajo, da digitalizacija in modernizacija sicer prinašata številne koristi, vendar zmanjšanje obremenitev ni samoumevno. Potrebni bodo premišljeni pristopi, poglobljene analize ter strateške odločitve, ki bodo uradom omogočile učinkovito delovanje v hitro spreminjajočem se podatkovnem okolju.

AKTIVNOSTI MLADE SEKCIJE STATISTIČNEGA DRUŠTVA V LETU 2025

dr. Andrej Srakar in dr. Ana Slavec
sokoordinatorja sekcije

Aktivnosti Mlade sekcije društva so se nadaljevale tudi v letu 2025. Kljub temu pa je sekcija izvedla dva odmevnejša dogodka v okviru Meseca znanosti 2025, in ob tem smo sodelovali z društvom Mlada akademija, katerega člana sva že dlje oba sokoordinatorja sekcije. Prav tako je naša Mlada sekcija gonilna v pobudi Young Statisticians Europe in v novem društvu Mladi statistiki Evrope (YSE).

Ob mednarodnem dnevu statistike, 20. oktobra 2025, smo v sodelovanju Mlade sekcije, pobude Young Statisticians Europe (YSE) in društva Mlada akademija izvedli spletni dogodek, namenjen raziskovalnim in profesionalnim karieram mladih statistikov ter podatkovnih znanstvenikov v tujini. Dogodek je potekal v okviru Meseca znanosti, slovenske pobude za promocijo, popularizacijo in komuniciranje znanosti, ki jo organizira Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije (MVZI).

Na dogodku smo spregovorili o trenutnem stanju trga dela in kariernih možnosti mlajših statistikov in podatkovnih znanstvenikov v Sloveniji, Evropi in po svetu. Na dogodku sva predavala izr. prof. dr. Joaquin Martinez Minaya, ki v pobudi YSE predstavlja mlade statistike Spanish Society of Statistics, Operations Research and Data Science, ki je ena dveh španskih članic združenja FENStatS, ter dr. Andrej Srakar.

V uvodu je Andrej Srakar predstavil nekaj podatkov o trenutnem stanju trga dela in zaposlitvenih možnostih mlajših statistikov in podatkovnih znanstvenikov. Posebej smo spregovorili o trenutno najbolj iskanih veščinah na trgu dela teh dveh poklicev in ugotovili, da matematika kot takšna trenutno ni med najbolj iskanimi, so pa to različne programerske veščine s področja računalništva v njihovi povezavi s statistiko.

Nato je predstavil zgodovinske kronologije delovanja Mlade sekcije Statističnega društva Slovenije, pobude Young Statisticians Europe in trenutnih dogajanj v njej, ko se pobuda vzpostavlja tudi na pravno-formalni ravni, ter projekta YoungStatS. Navedel in spregovoril sem tudi o vseh mladih sekcijah, ki trenutno sestavljajo pobudo Young Statisticians Europe, in ki prihajajo iz 17 evropskih držav. Nato je Joaquin Martinez Minaya predstavil aktivnosti mlajših statistikov v Španiji in kratko tudi obe španski statistični združenji, ki sta članici FENStatS.

Tekom dogodka in po njem smo imeli več razprav s poslušalci dogodka. Prisotnih je bilo nekaj slovenskih magistrskih študentov statistike, ena britanska mlajša statističarka, mlajši srbski statistik dr. Žikica Lukić (ki je tudi aktiven v YSE), in še nekaj drugih. Strinjali smo se o precejšnjem pomenu dejavnosti v okviru pobude Young Statisticians Europe, ter spregovorili o načinih, kako v njej ohraniti aktivnosti mlajših statistikov tudi na daljši rok.

Mlada sekcija Statističnega društva je v okviru letošnjega Meseca znanosti 2025 in soorganizaciji društva Mlada akademija pripravila tudi spletni dogodek na temo Analiza podatkov občanske znanosti (angl. citizen science) v statistiki in podatkovni znanosti. Dogodek je potekal v sredo, 26. 11. 2025 v prostorih Centralne tehniške knjižnice (CTK) ter preko Zoom povezave. Bil je sneman in posnetek celotnega dogodka bo kmalu javno dostopen.

Na dogodku so predstavljali trije predavatelji. V uvodu je Mitja Vovk Iskrič iz Centralne tehniške knjižnice kratko predstavil projekt Mreža občanske znanosti. Nato je dr. Andrej Srakar, moderator dogodka, predstavil nekaj osnovnih statističnih težav pri analizah podatkov občanske znanosti, ki jih delajo pristrane/biased. Podrobneje sem predstavil posebno številko revije Journal of the Royal Statistical Society, Series A, ki je v juliju izšla na to temo. Dr. Elizabeth Louise Bersson iz ameriške univerze MIT pa je predstavila svoj objavljeni prispevek v tej posebni številki, kjer s soavtorjem prof. dr. Petrom D. Hoffom iz univerze Duke (ki je tudi trenutni sekretar pri združenju Institute of Mathematical Statistics) predlagata uporabo posrednih statističnih informacij (denimo informacij enot, ki so geografsko blizu preučevane) pri statističnem sklepanju z uporabo podatkov občanske znanosti. V razpravi smo se pogovarjali o pomenu analize podatkov občanske znanosti, ki prinaša nekaj temeljnih vprašanj za statistiko kot takšno v smislu raziskovalnih dizajnov. Pogovarjali smo se tudi, kako raziskovanja na tem področju povezati s trenutnim razmahom metodologij umetne inteligence, ter o nekaj zamislih nadaljnjih raziskovanj in prispevkov.

Delo Mlade sekcije nadaljujemo tudi v letu 2026, predvsem pa si naposled želimo več aktivnih članov in članic. V sekciji razmišljamo tudi, kako še bolj aktivno in konkretno pristopiti k reševanju tudi tega problema v prihodnjem letu.

AKTIVNOSTI POBUDE YOUNG STATISTICIANS EUROPE V LETU 2025

dr. Andrej Srakar

sokoordinator Mlade sekcije Statističnega društva Slovenije in koordinator projekta YoungStatS

V prispevku kratko pišem o aktivnostih pobude Young Statisticians Europe v poteklem letu 2025. Pobuda Young Statisticians Europe oziroma s kratico YSE je nastala za tridnevni mednarodni delavnici mlajših statistikov v francoskem Parizu v letu 2018. Takratno delavnico so organizirali v mladi sekciji francoskega statističnega društva SfDS. Od leta 2019, ko je drugo srečanje pobude potekalo v romunski Bukarešti, smo v aktivnostih pobude vključeni tudi slovenski statistiki. Tako sem dr. Andrej Srakar že dlje časa, od leta 2020, koordinator projekta YoungStatS, ki je trenutno nosilni projekt pobude YSE. V pobudi pa so poleg Slovenije aktivne tudi mlade sekcije nacionalnih statističnih združenj iz Avstrije, Belgije, Cipra, Češke, Finske, Francije, Grčije, Madžarske, Irske, Italije, Nizozemske, Portugalske, Romunije, Španije, Švice in Velike Britanije.

V letu 2025 smo bili ves čas aktivni v pogovorih okrog formalno-pravne ustanovitve društva

Mladi statistiki Evrope (YSE), ki bo pravni predstavnik pobude. To smo izvedli v sodelovanju in na predlog vodstva združenja FENStatS, v okviru katerega delujemo vse od nastanka. Aktivnosti v YSE smo na povabilo predstavili tudi na letni skupščini združenja FENStatS, ki je potekala v torek, 7. oktobra 2025 med 12:30 in 13:55 v sobi Asia v kongresnem centru v Haagu na Nizozemskem in preko spleta. Aktivnosti YSE sem na tej letni skupščini predstavil dr. Andrej Srakar.

Prav tako smo v mesecu oktobru 2025 izvedli tudi spletni dogodek o kariernih možnostih mlajših statistikov in podatkovnih znanstvenikov v okviru slovenskega Meseca znanosti 2025. Na dogodku sva predavala dr. Andrej Srakar in predstavnik enega obeh španskih združenj v okviru FENStatS, izr. prof. dr. Joaquin Martinez Minaya iz univerze v Valencii.

Hkrati ves čas nadaljujemo z obveščanjem o trenutnih konferencah, seminarjih, delovnih mestih in novo objavljenih zanimivih prispevkih v okviru Facebook in LinkedIn skupine YSE, ter preko YoungStatS profilov na BlueSky in na X. V pripravi je tudi en nov prispevek za blog YoungStatS v dogovoru z dr. Christianom Capezzo. Prav tako v YSE nadaljujemo sodelovanja z mladimi raziskovalci pri združenju Bernoulli Society, ki jih na ravni Evrope trenutno predstavlja dr. Chiara Amorino iz univerze Pompeu Fabra v Barceloni, ter pri združenju Institute of Mathematical Statistics, ki jih trenutno zastopa predsednik sekcije mladih pri IMS dr. Armeen Taeb iz univerze Washington v Seattlu v ZDA.

Trenutno v pobudi poteka oddaja potrebnih dokumentov za formalno-pravno ustanovitev društva Mladi statistiki Evrope (YSE), ki bo imelo sedež v Ljubljani. V letu 2026 načrtujemo formalno ustanovitev društva z izvolitvijo vseh organov, ter pričetek sistematičnejše izvajanih aktivnosti v okviru pobude, kot bodo poletne šole za mlajše statistike in podatkovne znanstvenike, redna letna skupna konferenca mlajših statistikov in podatkovnih znanstvenikov, ter nadaljevanje projekta YoungStatS. Zelo verjetno bomo tudi še tesneje sodelovali z mednarodnimi združenji, ki nas ves čas podpirajo, kot so Bernoulli Society, IMS in ISI, načrtujemo pa tudi povezavo z mlado akademijo pri združenju European Mathematical Society (EMS).

EVROPSKE STATISTIČNE IGRE

Mojca Merc
Statistični urad RS

Evropske statistične igre so mednarodno tekmovanje ekip srednješolcev, na katerem se te pomerijo v poznavanju statistike in statistične pismenosti. Organizira ga Statistični urad RS v sodelovanju z Eurostatom, pri izvedbi iger sodeluje tudi Statistično društvo Slovenije. Tekmovanje je tristopenjsko; poteka na šolski, državni in evropski ravni. Udeleženci morajo opraviti več različnih izzivov. Na prvi stopnji rešujejo spletni preizkus znanja, v drugem delu pripravijo raziskovalno nalogo, najboljše ekipe iz vseh sodelujočih držav pa se pomerijo še v evropskem finalu in posnamejo video, v katerem s statističnimi podatki predstavijo določeno temo. Pri reševanju različnih nalog spoznajo številne zanimive podatke o Sloveniji in evropskih državah, naučijo se uporabljati različna programska orodja za obdelavo in vizualizacijo podatkov ter urijo znanja in veščine, povezane s predstavitvijo podatkov.

Statistični urad si že dolgo prizadeva širiti statistično pismenost med mladimi, pri čemer imajo Evropske statistične igre pomembno vlogo. Potencial tekmovanja, da dijake na zanimiv in uporaben način seznani s statistiko in statističnimi podatki, so prepoznali že številni učitelji iz različnih srednješolskih programov. Mnogi ocenjujejo kot zelo koristno, da lahko s sodelovanjem na igrah dopolnijo skromen obseg ur pouka, namenjenih statistiki. Nekatere šole so tekmovanje vključile tudi v izbirni del predmetnika kot del interdisciplinarnih sklopov. Statistični urad v zadnjih letih k prepoznavnosti urada in tekmovanja v srednjih šolah prispeva tudi z izvajanjem delavnic v okviru izbirnih vsebin, s katerimi med mladimi razbija stereotipe o suhoparnosti statistike ter statističnih podatkov.

Utrinek s slovesne podelitve nagrad in priznanj po 8. Evropskih statističnih igrah, april 2025.

Da se zanimanje za statistiko med mladimi povečuje, kažejo tudi podatki o sodelujočih na igrah, saj so iz leta v leto bolj navdušujoči. Na lanskem tekmovanju je med skoraj 27.000 dijakov iz 21 evropskih držav sodelovalo tudi 1.370 srednješolcev iz Slovenije. Letos se je število prijavljenih v Sloveniji še povečalo, saj se je na 9. Evropske statistične igre prijavilo 1.623 dijakov oz. 632 ekip iz 63 šol, ki jih usmerja več kot 100 mentorjev. Več informacij o poteku 9. Evropskih statističnih iger ter rezultati so objavljeni na spletni strani www.stat.si/igre.

Statistično društvo Slovenije sodeluje na Evropskih statističnih igrah že od prve izvedbe tekmovanja. Člani društva opravljajo različne naloge in se v tekmovanje vključujejo v različnih fazah nacionalnega dela tekmovanja. Sodelujejo tako pri pripravi sklopa nalog o poznavanju osnov statistike za šolski del tekmovanja kot tudi pri izvedbi seminarjev, na katerih udeleženci državne ravni dobijo usmeritve za pripravo raziskovalne naloge, ter v strokovni žiriji, ki ocenjuje raziskovalne naloge. Vsi sodelujoči kolegi s svojim delom že vrsto let prispevajo k strokovni in h kakovostni izvedbi tekmovanja, za kar smo jim na Statističnem uradu zelo hvaležni. Vsako leto smo veseli, da se nam nekateri pridružijo tudi na podelitvi nagrad in priznanj najboljšim ekipam nacionalnega dela.

POMEN IZBOLJŠANJA OKOLJSKE STATISTIKE: OZN

dr. Brankica Todorović

V Palači narodov v Ženevi je od 18. do 20. marca potekal sestanek predstavnikov mednarodnih statističnih organizacij, nacionalnih statističnih organizacij in akademske skupnosti, z namenom ustvariti platformo za izmenjavo znanja in izkušenj o izvajanju sistema računovodstva okolja in ekonomske politike v sodobno statistiko.

Organizatorja sestanka sta bila OECD in UNECE – Statistična divizija OZN. Na seminarju je sodelovala članica Statističnega društva dr. Brankica Todorović, profesorica na Fakulteti za sodobne umetnosti, Beograd. Sestanek je potekal v obliki seminarjev, panelov in formata "World Cafe". Predstavniki nacionalnih statističnih uradov Avstralije, Estonije, Finske, Nemčije, Italije, Kazahstana, Nizozemske, Švedske in Združenih držav Amerike, organizacij Eurostat, ESA, ICEDD, IMF, UNEP, UNSD, WIPO, WTO, OECD in UNECE so predstavili trenutne prakse in metodološke zahteve za ustvarjanje statističnih računov, ki bodo obveščali ključna področja politike, kot so politika podnebnih sprememb, obvladovanja tveganja nesreč in ohranjanja biotske raznovrstnosti. Predstavniki statističnih organizacij so predstavili osnovne in nove statistične zahteve za vsako od področij kot tudi izzive pri sestavljanju sistema nacionalnih računov.

Sestanek-seminar je zajemal štiri sekcije z naslednjimi temami:

1. World Cafe: Komunikacijske strategije, napredne tehnike za strategije, napredne tehnike za SEEA in mreženje z drugimi strokovnimi skupnostmi
2. Posodobitev SNA in posodobitev osrednjega okvira SEEA

3. Gradnja robustnih računov SEEA za obveščanje o podnebnih politikah in zmanjševanju tveganja nesreč
- 3a) Uvod, informacijske potrebe, obstoječi okviri merjenja in njihova povezava z računi SEEA
- 3b) Izzivi pri izvajanju relevantnih računov SEEA in primeri uporabe
- 3c) Raziskovanje potenciala in praktičnosti integracije SEEA v globalni okvir statistike, povezane z nesrečami
4. Gradnja robustnih računov SEEA za obveščanje o politiki biotske raznovrstnosti
- 4a) Uvod in politični kontekst
- 4b) Praktični primeri proizvodnje in uporabe SEEA za obveščanje o politiki biotske raznovrstnosti.

Predstavljene teme so bile pomembne in so pokazale potrebo po nadaljnjem delu za izboljšanje statistike o okolju vseh zainteresiranih strani.

Udeleženci seminarja so imeli priložnost, da se seznani tudi z novostmi v implementaciji in uporabi SEEA ter da spoznajo povezanost nacionalnih statistik z drugimi institucijami in organizacijami, kot tudi v vlogi nacionalnih statističnih organizacij, kar je predstavljeno v okviru sekcije 4. Tako je SEEA EA (SEEA Ekosistemsko računovodstvo) sprejela Statistična komisija Združenih narodov na svoji 52. seji marca 2021. SEEA EA temelji na petih ekosistemskih računih: obseg ekosistemov, stanje ekosistemov, računi tokov ekosistemskih storitev in denarni ekosistemski kapital. SEEA EA prav tako podpira tematsko računovodstvo, ki organizira podatke okoli specifičnih ekoloških tem, pomembnih za politiko, kot so biotska raznovrstnost, podnebne spremembe, oceani in urbana območja.

SEEA EA (2021) bo implementiran v treh korakih (primer: Norveška):

- Računi za vrste ekosistemov,
- Računi za stanje ekosistemov in
- Računi ekosistemskih storitev v fizičnih enotah ter denarno vrednotenje teh storitev.

Na Norveškem obstaja več nacionalnih koordinatorjev, ki so odgovorni za implementacijo SEEA EA: Ministrstvo za podnebne in okoljske spremembe, Ministrstvo za finance, Norveška agencija za okolje, Statistični urad Norveške, Norveški inštitut za naravoslovne raziskave, Norveški inštitut za raziskave biogospodarstva in drugi. Statistični urad Norveške je eden od nacionalnih koordinatorjev, ki prispeva k doseganju ključnih področij in nalog računov.

Ministrstvo za podnebne in okoljske spremembe Norveške je leta 2024 sprejelo akcijski načrt za implementacijo SEEA. Specifičnost implementacije na Norveškem se kaže v dejstvu, da se implementacija SEEA EA izvaja na dveh ravneh, na nacionalni in občinski ravni, saj novi nacionalni predpisi za načrtovanje predlagajo uporabo SEEA EA v občinah. Smernice za občine je razvila Norveška agencija za okolje (NEA).

65. SVETOVNI STATISTIČNI KONGRES

prof. dr. Irena Ograjenšek
Ekonomsko fakulteta Univerze v Ljubljani

Na 65. Svetovnem statističnem kongresu v organizaciji Mednarodnega statističnega inštituta (International Statistical Institute – ISI) na Nizozemskem so Slovenijo zastopali tako predstavnica uradne statistike (mag. Apolonija Oblak Flander) kot predstavniki akademsko-raziskovalne sfere (prof. dr. Mojca Bavdaž, prof. dr. Irena Ograjenšek in doc. dr. Andrej Srakar). Kongres, ki tradicionalno pokriva široko paleto statističnih tem, je več tisoč udeležencem ponudil možnost sodelovanja na več kot 250 sekcijah. Še posebej veliko pozornost so pritegnile teme, vezane na priložnosti in nevarnosti rabe umetne inteligence.

Ženski del slovenske 'delegacije' v nizozemskem Haagu.

ZANIMOVOSTI

STATISTIKA 2030 – ORODJE ZA DOSEGANJE DIGITALNIH VEŠČIN IN USTVARJALNOSTI

dr. Brankica Todorović

profesorica Statistike in članica Statističnega društva Slovenije

Študenti Fakultete sodobnih umetnosti so sodelovali v Evropskem tednu programiranja 2025 (EU Code Week 2025), ki je potekal od 15. do 26. oktobra pod okriljem Evropske komisije. EU Code Week je evropska pobuda, ki jo podpira Evropska komisija in katere cilj je spodbujanje programiranja, digitalnih veščin ter ustvarjalne uporabe tehnologije. Dogodek se vsako leto odvija oktobra in vključuje tisoče aktivnosti po vsej Evropi in svetu. Eden od ciljev pobude je tudi ustvariti evropsko skupnost učiteljev, učencev, programerjev in organizacij, ki izmenjujejo znanje, izkušnje in didaktične materiale.

Fakulteta sodobnih umetnosti s številnimi dejavnostmi kontinuirano prispeva k digitalni pismenosti in razvoju digitalnih kompetenc, pri čemer povezuje pedagoške aktivnosti z ustvarjalnimi idejami študentov.

V okviru EU Code Week 2025 so študenti sodelovali v aktivnosti, katere osrednja tema je bila statistika. V letošnji izvedbi EU Code Week so študenti v sodelovanju s profesorico Statistike dr. Brankico Todorović izbrali aktivnost, ki temelji na statistični analizi podatkov, digitalnih kompetencah, izmenjavi znanja in sprejemanju informiranih odločitev.

Študenti študijskega programa Kreativni biznis so predstavili aktivnost z naslovom Statistika 2030 – Orodje za doseganje digitalnih veščin in ustvarjalnosti. V okviru interaktivne delavnice so imeli možnost razviti rešitve za izzive, ki jih nakazujejo indikatorji Ciljev trajnostnega razvoja (SDGs). Aktivnost je študentom omogočila aktivno vključevanje v razvoj statistične pismenosti ter spoznavanje orodij, ki omogočajo kakovostno statistično raziskovanje. Prav tako so študenti lahko predstavili rezultate svojega dela in jih delili z drugimi študenti.

Promocija statistike v okviru uradnih evropskih dogodkov poudarja potencial pedagoških metod, ki spodbujajo aktivno učenje, ter poudarja pomen statistične analize in ustreznega predstavljanja podatkov.

FSU FAKULTET
SAVREMENIH
UMETNOSTI

CodeWeek
Build your digital future

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

PROJEKT PODPORA INSTITUCIJAM ZA DOSTOP DO ZDRAVSTVENIH PODATKOV V SLOVENIJI (SI-SUD)

Metka Zaletel, Monika Klun, Blaž Gašperlin, Tina Zupanič
Nacionalni inštitut za javno zdravje

Evropski parlament je v februarju 2025 sprejel uredbo o evropskem zdravstvenem podatkovnem prostoru, ki ureja tako primarno kot sekundarno uporabo zdravstvenih podatkov. V nadaljevanju se bomo osredotočili zlasti na sekundarno uporabo zdravstvenih podatkov – torej za uporabo v znanstvenoraziskovalne, statistične in zgodovinske namene. Glavni cilji uredbe so:

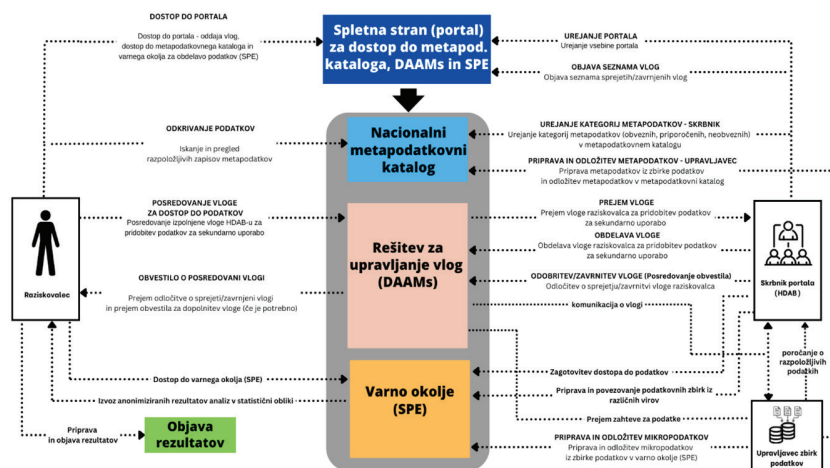
- Omogočiti raziskave, inovacije in razvoj - obstoječi zdravstveni podatki (npr. iz bolnišničnih evidenc, laboratorijskih rezultatov, administrativnih podatkov), ki so bili zbrani v okviru klinične oskrbe, se lahko varno in zakonito ponovno uporabijo za znanstvene raziskave, razvoj novih zdravljenj, personalizirane medicine, evalvacijo zdravil in medicinskih pripomočkov.
- Podpora javnemu zdravju in razvoju politik - podatki bodo na voljo za analize, statistike, spremljanje zdravja prebivalstva in podporo odločevalcem pri oblikovanju zdravstvenih politik, varnosti pacientov, odzivu na zdravstvene krize ipd.
- Izboljšanje kakovosti zdravstvene oskrbe in optimizacija sistemov - z analizo obsežnih podatkov je mogoče odkriti vzorce (npr. uspešnosti zdravljenja, negovalnih poti, varnostnih tveganj), kar lahko vodi k boljšim protokolom zdravljenja, večji učinkovitosti, boljši dostopnosti in prilagoditvi oskrbe.
- Spodbujanje interoperabilnosti in standardizacije zdravstvenih podatkov - da bi podatke lahko smiselno ponovno uporabili ne glede na njihovo lokacijo, uredba zahteva tehnične standarde in upravljalvske strukture za lažjo, varnejšo in preglednejšo ponovno uporabo podatkov.

Da bi vse to lahko dosegli, evropske države članice trenutno razvijajo infrastrukturo, ki bo podprla najdljivost, dostopnost, interoperabilnost in zanesljivost podatkov. Infrastruktura za sekundarno uporabo podatkov mora biti vzpostavljena najkasneje v marcu 2029, ko naj bi vse evropske države hkrati omogočile dostop do zdravstvenih podatkov na enak oziroma primerljiv način.

Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ) smo tako konec leta 2023 začeli projekt Podpora institucijam za dostop do zdravstvenih podatkov v Sloveniji (SI-SUD), v okviru katerega skupaj s partnerji (ti so Onkološki inštitut Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije) obravnavamo izzive, vezane na razdrobljenost in nepovezanost zbirk zdravstvenih podatkov. Čeprav tovrstni podatki že obstajajo v različnih zbirkah, niso zbrani na enem mestu in nimajo enotno strukturiranih metapodatkov, kar otežuje učinkovito in kakovostno raziskovalno delo.

Ključna cilja projekta sta 1) priprava Slovenije in upravljalcev zdravstvenih podatkov v Sloveniji na zahteve uredbe o evropskem zdravstvenem podatkovnem prostoru (uredba o EHDS) na področju sekundarne uporabe in 2) vzpostavitev potrebne infrastrukture, vključno z vključitvijo v skupno evropsko varno infrastrukturo za spodbujanje sekundarne uporabe

zdravstvenih podatkov. Vzpostavljena infrastruktura bo omogočala iskanje ter identifikacijo ustreznih zdravstvenih podatkov (prek metapodatkovnega kataloga), oddajo zahtevkov zanje ter dostop do njih v varnem okolju (slika 1).

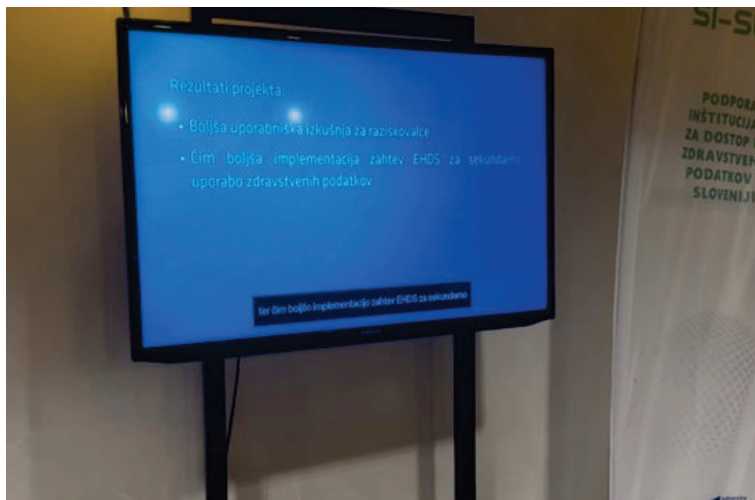

Načrtovano delovanje vzpostavljene infrastrukture.

Maja 2025 je potekal strokovni posvet generalne skupščine SI-SUD, na katerem so bili predstavljeni uredba o EHDS, ključni mejniki projekta in pričakovanja različnih deležnikov. Dogodek je vključeval tudi interaktivni del, namenjen zbiranju idej in predlogov za implementacijo uredbe o EHDS. Na tretji Nacionalni konferenci za javno zdravje, ki je potekala 31. septembra in 1. oktobra 2025, je bila postavljena informativna stojnica, kjer so bili predstavljeni projekt SI-SUD in njegovi cilji v povezavi z razvojem Evropskega prostora zdravstvenih podatkov (slika 2).

Posvet generalne skupščine SI-SUD in stojnica na tretji Nacionalni konferenci za javno zdravje.

Projekt se bo predvidoma zaključil novembra 2026, do takrat pa bodo projektni partnerji vzpostavili portal za upravljanje vlog, metapodatkovni katalog, ki naj bi bil napolnjen vsaj z zbirkami, ki jih upravljajo projektni partnerji, pilotno bo vzpostavljeno varno virtualno okolje za obdelavo podatkov ter ocena kakovosti podatkov za nekatere od zbirk. Pri tem se, kjer je mogoče, naslanjamo tudi na evropske projekte, in skupaj z drugimi evropskimi državami iščemo optimalne rešitve za vse prej navedene projekte. Do prej omenjenega datuma – marca 2029 – pa bomo vključevali še druge upravljavce podatkov, širili nabore podatkov ter zlasti komunicirali z raziskovalci, da bi bile končne rešitve čim bolj prilagojene uporabnikom.

Jeseni 2026 bomo organizirali drugi posvet z deležniki, na katerem se bomo posvetili zlasti trajnostnemu vidiku obstoječih rešitev ter prilagajanju izkušnje uporabnikom. Vsi zainteresirani raziskovalci in drugi deležniki se lahko z morebitnimi vprašanji obrnete na elektronski naslov si-sud@nijz.si.

UPORABA STATISTIKE V MARKETINGU

dr. Brankica Todorović

profesorica Statistike na Fakulteti Sodobne umetnosti v Beogradu in

članica Statističnega društva Slovenije

Da so možnosti uporabe Statistike velike tudi pri poučevanju drugih predmetov, pričajo številni primeri iz učne prakse. Statistika ponuja raznolike podatke, ki jih je mogoče povezati z osnovnimi postulati drugih znanstvenih disciplin in tako omogočiti znanstveno utemeljene učne dejavnosti.

Študenti magistrskega študija Kreativna komunikacija in Menedžment v kreativnih industrijah so na podlagi uradnih statističnih podatkov, objavljenih na spletni strani Statista, zasnovali mednarodno marketinško kampanjo Zmanjšajmo nepotrebna e-poštna sporočila, ohranimo okolje. Pošiljanje e-pošte ustvarja ogljični odtis in nevidne emisije ogljikovega dioksida, pri čemer vsaka oseba v povprečju pošlje več kot 10 nepotrebnih ali neaktivnih e-poštnih sporočil tedensko.

Ključna sporočila kampanje Zmanjšajmo nepotrebna e-poštna sporočila, ohranimo okolje so:

- 1) Če bi se zmanjšalo število nepotrebnih e-poštnih sporočil, bi se lahko zmanjšal tudi negativen vpliv na okolje.
- 2) Ocenjuje se, da vsako e-pošno sporočilo povzroči 0,000001 tone ekvivalenta CO₂.
- 3) Če bi vsi uporabniki elektronske pošte v Združenem kraljestvu vsak dan poslali samo eno nepotrebno sporočilo manj, bi se nacionalne emisije ogljikovega dioksida zmanjšale za 16.433 ton, kar je enakovredno emisijam 81.152 letov iz Londona v Madrid (Vir: Statista).

V okviru te kampanje so študenti pripravili plakat in vsebinske materiale, s katerimi so želeli opozoriti na ključna sporočila kampanje in poudariti potrebo po praktični uporabi načel kampanje – torej po racionalizaciji in večji učinkovitosti v elektronski komunikaciji.

To je eden izmed primerov, kako je mogoče Statistiko povezati z drugimi učnimi predmeti, kot je v tem primeru predmet Digitalni marketing, in poleg posredovanja pomembnih statističnih podatkov omogočiti širjenje informacij in ozaveščanja na vizualno in vsebinsko drugačen način, kar ima v tem primeru tudi širši pomen – prispevek k varovanju okolja.

Da li ste znali?

Jedan nepotreban mejl
dnevno = emisiji 82k letova
od Londona do Madrida

PO POTI BURJE – IZLET STATISTIČNEGA DRUŠTVA

dr. Vanja Erčulj

Trst je mesto z bogato zgodovino, ki skriva marsikatero zanimivost. Ena od njih je prav gotovo pot burje, po kateri nas je peljala vodnica Sabina Viezzoli. V petek, 9. maja, na zmerno vetroven, a sončen dan, smo se člani Statističnega društva podali na ogled znamenitosti, ki jih je sooblikovala burja. Trst je namreč mesto, ki je izredno prepišno. Burja piha in žvižga po ulicah pretežno v jesenskih in zimskih mesecih, medtem ko je poleti manj pogosta. Za lažjo predstavo o hitrosti burje čez leto uporablja Sabina t. i. ogrlico burje. Ta je sestavljena iz papirnatih krogcev, različnih barv. Vsaka barva označuje določeno hitrost burje, svetlejše barve odražajo nižjo hitrost ali odsotnost burje, temnejše pa močno burjo. Za lažjo predstavo sta za vsak dan v letu uporabljena po dva krogca. Tako vsako leto nastane nekoliko drugačna ogrlica, ki jo Sabina rada pokaže turistom, saj, kot je sama rekla, velikokrat (predvsem) tuji turisti, pričakujejo, da burja v Trstu piha kar vsak dan.

Naš ogled se je začel v bližini glavnega tržaškega trga, imenovanega Piazza D'Unita, kjer stoji bronasta maketa Trsta. Tam smo izvedeli, katere ulice so najbolj izpostavljene burji (najbolj prepišna je via Porta) in seveda v zavetrju. Burja piha s severozahoda in sprehajalec včasih, ker je veliko ulic v Trstu ozkih in zatišnih, niti ne čuti burje, dokler ne stopi na ulico, ki ji je izpostavljena. Takrat se mora kar bolje ustopiti, da mu burja ne spodnese tal pod nogami.

Bronasta maketa Trsta.

Naš izlet smo nadaljevali po trgu Piazza D'Unita, kjer številne zastave krasijo pročelja mogočnih stavb. Po smeri plapolanja zastav je mogoče razbrati, ali piha burja oziroma kako močna je. Predvsem na mestni hiši se lahko zaradi močne burje italijanska zastava tako

prepogiba, da se rdeč pas zastave sploh ne vidi. Pri zelo močni burji se lahko zastava tudi strga ali pa stoji tako ravno in nepremično, da je videti kot kip – kot da ni iz blaga.

Udeleženke izleta v organizaciji Statističnega društva Slovenije.

Pot nas je vodila na glavni pomol, po katerem ob močni burji ni mogoče hoditi. Tudi ceste, na katero meji pomol, se je v močni burji bolje izogibati, saj je tam takrat veliko prometnih nesreč. Mi smo pomol zlahka prehodili, smo se pa vendarle nekoliko bolj zavili v jakne, da nas ne bi zeblo. Na koncu pomola je bronast steber, na katerega so ob močni burji nekoč privezovali ladje in na katerem je slika burje na strani, iz katere ta piha.

Bronasti steber s sliko burje na katerega so nekoč privezovali ladje.

Sprehodili smo se ob kanalu Grande vse do trga, kjer je bila nekoč tržnica Ponte Rosso. Še danes so na tleh železni obroči, v katere so trgovci z vrvmi pričvrstili tende svojih stojnic, da jih ob burji ne bi odneslo.

Pot nas je med ogledom še nekaterih znamenitosti, povezanih z burjo, vodila navzgor vse do ulice, poimenovane po burji, in se končala v ateljeju umetnice Annalise Metus pod rokami katere nastaja ogrlica burje. Vsem, ki se vam izleta ni uspelo udeležiti, ga res toplo priporočamo in upamo, da se nam pridružite ob naslednjem druženju.

SKUPŠČINA DRUŠTVA – ZAPISNIK

Z A P I S N I K

34. redne skupščine Statističnega društva Slovenije,

ki je potekala v sredo, 19. marca 2025, od 14. do 16. ure. Izvedli smo jo po videopovezavi in v prostorih Statističnega urada RS (SURS).

Navzoči člani:

- na SURS: Andrej Blejec, Jerneja Čuk, Vanja Erčulj, Matjaž Erker, Bogdan Grmek, Nataša Kejžar, Laura Šuštar Kožuh, Ema Mišić, Maja Pohar Perme, Andrej Srakar, Ana Božič Verbič;
- po videopovezavi: Aleša Lotrič Dolinar, Andrej Kastrin, Lara Lusa, Barbara Dremelj Ribič, Ana Slavec, Gregor Sočan, Miroslav Verbič.

1. Odprtje skupščine in izvolitev delovnega predsedstva, zapisnikarja in dveh overiteljev zapisnika.
2. Suzana Kašnik (SURS): Predavanje iz vsebine dela Statističnega urada
3. Poročilo predsednika in nadzornega odbora.
4. Obravnava finančnega poročila za leto 2024.
5. Poročilo o aktivnostih: Priznanja društva za leto 2024, konferenca Applied Statistics 2024, Mlada sekcija, Evropske statistične igre mladih, Metodološki zvezki, pobuda za dvig statistične pismenosti učencev in dijakov, terminološka sekcija, magistrski in doktorski študij, spletna stran društva.
6. Razprava o poročilih.
7. Uvedba priznanja za odmeven dosežek za društvo (seja 8. 9. 2023)
8. Razno.

K 1

Predsednica društva je predlagala kandidate za delovne organe skupščine:

- Emo Mišić za predsednico skupščine,
- Jernejo Čuk za zapisnikarico ter
- Ano Božič Verbič in Lauro Šuštar Kožuh za overiteljici zapisnika.

Sklep: Navzoči so predlagane kandidate za delovne organe skupščine soglasno potrdili.

K 2

Predsednica društva dr. Vanja Erčulj je pozdravila navzoče in za govorniški pult povabila Suzano Kašnik s SURS-a, da predstavi usmeritve glede uporabe orodij umetne inteligence na SURS in začetek procesa opismenjevanja zaposlenih o umetni inteligenci.

Suzana Kašnik s SURS-a je predstavila začetek procesa opismenjevanja zaposlenih o umetni inteligenci, pri čemer so se osredotočili na uporabo generativne umetne inteligence, kot so ChatGPT in podobna orodja. V ta namen so pripravili smernice za uporabo teh orodij, ki zaposlenim omogočajo boljše razumevanje njihove uporabe, omejitev in tveganj. Smernice poudarjajo pomembnost spoštovanja varnostne politike SURS-a, odgovorne in varne uporabe orodij ter kritičnega vrednotenja generiranih vsebin, pri čemer je poseben poudarek na preprečevanju vnosa osebnih, zaupnih ali občutljivih podatkov.

K 3

Predsednica društva je dogodke od zadnje skupščine samo naštel, saj so organizatorji posameznih dogodkov te podrobneje predstavili pozneje (točka 5).

K 4

Bogdan Grmek je povedal, da je imelo društvo v letu 2024 24.428,58 evra prihodkov. Ti so izvirali večinoma iz prihodkov od pridobitne dejavnosti na podlagi izdanih računov v višini 15.148,76 evra. Z donacijami, sponzorstvi in proračuna je bilo v letu 2024 zbranih 9.279,82 evra. Odhodki društva v preteklem koledarskem letu so znašali 24.834,64 evra. To so bili predvsem stroški storitev za seminarje, konference in za avtorske honorarje. Razlika med prihodki in odhodki znaša 406,06 evra (presežek odhodkov). Konec leta 2024 (stanje na 31. 12.) je bilo na transakcijskem računu 14.645,17 evra.

K 5**Priznanja društva**

Vanja Erčulj je povedala, da je bila prejemnica Blejčevega priznanja za leto 2024 prof. dr. Maja Pohar Perme, predstojnica Inštituta za biostatistiko in medicinsko informatiko (IBMI) na Medicinski fakulteti, prejemnik priznanja za odličnost statističnega poročanja v medijih za leto 2024 pa je Marko Milenković, novinar, komentator na RTV Slovenija. Slavnostna podelitev priznanj je potekala 11. 10. 2024 na Statističnem dnevu na Brdu pri Kranju.

Priznanje Klemena Pavliča mlademu statistiku in naziv častni član za leto 2024 nista bila podeljena.

Uporabna statistika/Applied Statistics 2024

Lara Lusa nam je na kratko spregovorila o konferenci Applied Statistics, ki je med 23. in 25. septembrom 2024 ponovno potekala v prostorih kopske Fakultete za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije (FAMNIT) Univerze na Primorskem (UP). Ob otvoritvi so udeležence Konference nagovorili predstavnica organizatorja prof. dr. Lara Lusa, predsednica Statističnega društva Slovenije doc. dr. Vanja Erčulj, rektorica UP prof. dr. Klavdija

Kutnar, dekan FAMNIT prof. dr. Ademir Hujdurović in generalna direktorica Statističnega urada Republike Slovenije mag. Apolonija Oblak Flander.

Pozdravnim nagovorom je sledila retrospektiva konference ob 20. obletnici, ki jo je pripravila njena mentorica, prof. dr. Anuška Ferligoj, zasl. prof. Univerze v Ljubljani. Dogodek je združil več kot 80 domačih in tujih udeležencev, vključno z raziskovalci, strokovnjaki, predstavniki vladnih institucij in študenti, ki so obravnavali aktualne vsebine statistične znanosti in z njo povezanih področij. V okviru 14 tematskih sekcij je bilo predstavljenih 50 znanstvenih prispevkov. Na konferenco sta bila vabljeni dva tuja predavatelja. Novost letošnje konference je bila panelna razprava o statistični pismenosti, ki je nadaljevala istoimensko tematsko sekcijo.

Mlada sekcija

Andrej Srakar je povedal nekaj besed o Mladi sekciji. Skupina Mlade sekcije društva na Facebooku ima že približno 400 članov. Program Mlade sekcije obsega prirejanje dogodkov, blog in spletne medije, mednarodno povezovanje s sorodnimi sekcijami (aktivno sodelovanje v pobudi Young Statisticians Europe - YSM) ter vključevanje v izobraževanje na področju statistike. Sledilnik je zagnal nove projekte, in sicer Podnebnik in Zdravniki. V vse te projekte je aktivno vključena tudi Mlada sekcija društva. Kot že pretekla leta si želijo pridobiti več članov, organizirati redne dogodke sekcije (jeseni 2025, Lenart Žezlina in Lan Gerdej), ohraniti jedrne aktivnosti, kot so redna srečanja sekcije, blog, seminarji, vključevanje v Evropske statistične igre, neformalna združenja, aktivnosti v mednarodni pobudi Young Statisticians Europe.

8. Evropske statistične igre mladih

Mateja Oman s SURS-a nam je na kratko podala poročilo o aktivnostih 8. Evropskih statističnih igrah. Tekmovanje letos poteka v 21 evropskih državah, skupno število prijavljenih dijakov pa presega 26.500. V Sloveniji se je na tekmovanje prijavilo rekordnih 1.370 dijakov, kar je približno 15 % več v primerjavi z lanskim letom. Dijaki so tekmovali v 536 ekipah pod vodstvom 94 mentorjev iz 54 slovenskih srednjih šol. Še posebej so veseli, da se tekmovanju vsako leto pridružijo nove šole – letos so se ga prvič udeležile štiri.

Na SURS-u trenutno zaključujejo nacionalni del tekmovanja, ki se je začel decembra. Ekipe z najboljšimi rezultati pri spletnih testih so letos v drugem delu tekmovanja pripravljale raziskovalno nalogo, v kateri so analizirale in predstavile podatke demografskih statistik. Prvostopenjska žirija je že oddala ocene, zdaj pa o najboljših odloča drugostopenjska žirija. Nacionalnega zmagovalca bodo razglasili predvidoma prihodnji teden. Štiri ekipe (po dve iz vsake starostne kategorije) se bodo nato pomerile v evropskem finalu; njihov uspeh na tej ravni bo znan junija. Tekmovanje jim pomeni še naprej odlično priložnost za dvig statistične pismenosti ter s tem za izboljšanje razumevanja in uporabe statistike v praksi. V ta namen so v okviru iger tudi letos organizirali osem statistično obarvanih seminarjev, ki so dodatno okrepili znanje srednješolskih učiteljev in dijakov. Poleg tega SURS brezplačno organizira interaktivne delavnice za srednje šole, kjer dijakom predstavljamo osnovo delo s podatki in SURS-ove produkte. V letošnjem šolskem letu so jih izvedli v širšem obsegu kot prejšnja leta, saj se jih je udeležilo približno 870 dijakov oz. približno trikrat več kot lani.

Statistično društvo Slovenije od začetka sodeluje pri izvedbi Evropskih statističnih iger in s svojim strokovnim znanjem pomembno prispeva h kakovosti tekmovanja. Pri pripravi nalog za šolski del tekmovanja so letos prek društva sodelovale profesorice Nuša Bratož, Barbara Špiler in Lucijana Kračun Berc. Dr. Aleš Toman je pred pričetkom državne ravni izvedel seminarja o usmeritvah pri pripravi raziskovalne naloge, ocenjevanja raziskovalnih nalog pa so se lotili profesorici mag. Vasja Ivančič, Lidija Perše ter dr. Aleš Toman in dr. Andrej Srakar. SURS z društvom že vrsto let uspešno sodeluje in si takega partnerstva želi tudi v prihodnje.

Magistrski študij Uporabna statistika

Poročilo o magistrskem študiju Uporabna statistika je podala Nataša Kejžar. V študijskem letu 2024/25 se magistrski študij Uporabna statistika že peto leto izvaja kot redni študij. Koordinatorica študija je članica UL FE, ki pa jo bodo na njeno željo v naslednjih dveh letih zamenjali za UL BF, s katero so že dogovorjeni, da bo skrbela za program.

V šolskem letu 2023/24 se je vpisalo približno toliko študentov kot vsako leto, 24; v 1. letnik 15 študentov, v 2. letnik 9 študentov. Magistriralo je 5 študentov. Čista prehodnost v 2. letnik je skoraj 80-odstotna. Izvedli so se izbirni predmeti: Analiza omrežij (Batagelj), Modeliranje časovnih in prostorskih procesov (Kastelec), Statistične metode za visokorazsežne podatke (Blagus) in Znanstvena in strokovna komunikacija (Vidmar). Na predmete na študiju se je vpisalo tudi 8 študentov drugih članic UL (večinoma so to študenti UL FMF).

V omenjeni študij so bili kot vsako leto vključeni strokovnjaki s prakse, to leto jih je bilo več kot 10. Prek ERASMUS+ traineeship so bili pod mentorstvom doc. Kejžar in izr. prof. Kastelec poleti 2024 na izmenjavi trije francoski magistrski študenti s študija na ENSAI (National School for Statistics and Data Analysis). Jeseni 2024 sta dve študentki študija odšli na ERASMUS+ traineeship na Karolinska Institutet na Švedsko.

Vsakoletna anketa o zaposljivosti je pokazala podoben trend kot zadnjih nekaj let: v 1. in 2. letniku je dobra polovica študentov, ki so odgovorili na anketo, opravljala vsaj občasno delo. Med anketiranimi absolventi oziroma magistri jih je velika večina že bila polno zaposlenih.

Kot vsako leto so tudi letos organizirali uvodno srečanje študentov na študiju, družabno srečanje maja 2024 na vrtu UL FE in brezplačno udeležbo na mednarodni statistični konferenci Applied Statistics 2024 na UP, FAMNIT. V mesecu marcu 2024 so trije nekdanji študenti US (Cugmas, Košuta in Vratanar) s podporo študija organizirali Statistični maraton, ki je potekal na UL FE in se ga je udeležilo 11 študentov ter reševalo probleme podjetja BLUB-BLUB ali Onkološkega inštituta na presejalnem programu ZORA. Statistični maraton je dobro uspel in bo predvidoma ponovljen čez dve leti.

Spletna stran društva in Metodološki zvezki

Andrej Kastrin je povedal, da se je infrastruktura spletne strani selila na ARNES in da stvari delujejo nemoteno. Poudaril je, da bi glede na vse preostale obveznosti potreboval pomoč pri vseh aktivnostih v zvezi s spletno stranjo. Statistično društvo ima tudi nov elektronski predal, in sicer je info.statd@guest.arnes.si.

Na kratko nas je seznanil, da je uredništvo Metodoloških zvezkov (MZ) v letu 2024 nadaljevalo zastavljeno delo. Objavili so dva zvezka, tiskanje je bilo opravljeno z zamikom. Poudaril je, da so bili uspešni na javnem razpisu ARIS, kjer so dobili sredstva v višini 8.000 evrov.

Bilten društva

V začetku leta 2025 je izšla 65. številka Biltena. Sprememba je bila ta, da je bil izdan le v elektronski obliki in je objavljen na spletni strani: <https://stat-d.si/2025/02/13/bilten-statisticnega-drustva-slovenije-februar-2025/>.

K 6

Bogdan Grmek je podal predlog, da se 22. členu Statuta Statističnega društva Slovenije dopiše, da lahko odločajo in sodelujejo na volilni skupščini ter odločajo o sklepih društva tudi vsi tisti, ki so navzoči na daljavo. Prav tako je bil podan predlog, da se v Statut zapiše, da se skrajša čas, ki je potreben, da je skupščina sklepčna. V 21. členu je namreč zapisano, da če ob predvidenem začetku skupščina ni sklepčna, se začetek odloži za 30 minut, nakar skupščina veljavno sklepa, če je navzočih več kot tri desetine članov. Če skupščina tudi takrat ni sklepčna, se začetek ponovno odloži za nadaljnih 30 minut, nakar je skupščina sklepčna, če je navzočih vsaj 10 članov. Nov predlagani čas je 10 minut.

Dodatne razprave o poročilih ni bilo.

K 7

Na redni seji Izvršnega odbora dne 8. 9. 2023 je bil podan predlog, da bi se uvedlo novo priznanje društva, in sicer priznanje za odmeven dosežek za društvo. Udeleženci skupščine glede novega priznanja društva niso imeli pripomb.

K 8

Sklep 1: Navzoči so se seznanili z vsemi poročili, ki so bila predstavljena na Skupščini in jih potrdili.

Sklep 2: Navzoči so potrdili uvedbo novega priznanja, in sicer priznanje za odmeven dosežek za društvo.

Sklep 3: Sprejme se pobuda za spremembo v 22. členu Statuta Statističnega društva Slovenije, in sicer se dopiše: »Na redni letni skupščini ali redni volilni skupščini lahko odločajo in sodelujejo o sklepih društva tudi vsi tisti, ki so navzoči na daljavo.«

Sklep 4: Sprejme se predlog, da se v 21. členu Statuta spremeni čas, ki je potreben, da je Skupščina sklepčna (v dvakrat po 10 minut).

K 9

Pod točko razno je bil podan predlog, da se pregledajo plačila članov v zadnjih dveh letih. Nekateri člani namreč ne plačujejo članarine že več let, in to kljub pozivom, naj to storijo. Podan je bil tudi predlog, da se višina članarine uskladi z inflacijo in s tem posledično zvišamo članarino. Za zdaj bomo s to pobudo še počakali. Ker se v letu 2024 članarina ni pobirala

pri vseh članih, se bo v mesecu marcu 2025 poslal poziv članom, da plačajo članarino za preteklo leto. Na koncu je bilo tudi dogovorjeno, da se pogleda, ali je potrebno glede uporabe osebnih podatkov članov urediti še kakšne postopke.

Zapisala: Jerneja Čuk

Predsednica delovnega predsedstva:
Ema Mišić

Overiteljici zapisnika:

Ana Božič Verbič
Laura Šuštar Kožuh

Statistično društvo Slovenije bo kot že vrsto let doslej tudi letos organiziralo mednarodno konferenco

Uporabna statistika 2026 **Applied Statistics 2026**

21. – 23. september 2026

Koper/Capodistria, Slovenija

Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije
Univerza na Primorskem

Namen konference je združiti raziskovalce s področja statistike in analiz podatkov iz različnih znanstvenih ved. Konferenca ponuja priložnost za predstavitev raziskovalnega dela, izmenjavo izkušenj ter mreženje med raziskovalci in uporabniki statističnih metod.

Tridnevni program bo obsegal vabljen predavanja priznanih strokovnjakov, sekcije s predstavitvami prispevkov s področij statistike in sorodnih ved ter delavnico na aktualno temo.

Konferenca je odlična priložnost za druženje in povezovanje slovenskih statistikov ter spodbujanje znanstvenega razvoja na področju statistične metodologije, raziskav in uporabe kvantitativnih, kvalitativnih ter kombiniranih pristopov.

Več informacij o konferenci bo kmalu na voljo na spletni strani Statističnega društva Slovenije.

Prisrčno vabljeni!

